

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΟΝΑΔΑ ΕΥΡΩΠΑΪΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ**

**ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
(ΚΟΑΠ)**

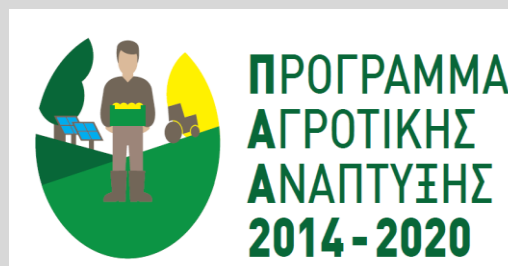
**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ:
Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΠΕΝΔΥΕΙ ΣΤΙΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΙΤΗΤΩΝ

ΜΕΤΡΟ 7

ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014 - 2020

«Βασικές Υπηρεσίες και Ανάπλαση Χωριών σε Αγροτικές Περιοχές»

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Νοέμβριος 2017**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	4
2	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	6
3	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	7
4	ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	7
5	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	17
6	ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ / ΑΝΑΔΟΧΟΣ	18
7	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	18
8	ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	18
9	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	19
10	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	20
11	ΥΨΟΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ	20
12	ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	21
	12.1 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	21
	12.2 ΜΗ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	21
13	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	26
	13.1 ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	26
	13.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΥΠΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	27
	13.3 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.....	28
	13.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ.....	28
	13.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	29
	13.6 ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ	30
	13.7 ΑΠΟΦΑΣΗ ΈΝΤΑΞΗΣ ΈΡΓΟΥ.....	31
	13.8 ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	31
14	ΕΛΕΓΧΟΙ	32
	14.1 ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	32
	14.2 ΈΛΕΓΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ (ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΈΛΕΓΧΟΙ)	32
	14.3 ΈΛΕΓΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ	33
	14.4 ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΈΛΕΓΧΟΙ.....	34
	14.5 ΕΠΙΤΟΠΙΟΙ ΈΛΕΓΧΟΙ.....	35
15	ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ	36

16	ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΙ.....	37
16.1	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΠΟΙΝΩΝ (ΙΣΧΥΟΥΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥΣ)	37
16.2	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΠΟΙΝΩΝ ΟΤΑΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΟΥΝ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΥ ΠΟΣΟΥ ΧΟΡΗΓΙΑΣ.....	37
16.3	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ / ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΜΕΤΡΟ	38
16.4	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΠΟΙΝΩΝ	39
17	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	40
18	ΠΑΡΑΤΥΠΕΣ	40
19	ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΙΤΗΤΩΝ.....	41
20	ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ.....	42
21	ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ	43
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	45

1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το προτεινόμενο Μέτρο, στοχεύει στην ανάπτυξη της υπαίθρου με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου των περιοχών της μέσω υλοποίησης δημόσιων έργων υποδομής προς όφελος του αγροτικού πληθυσμού και θα αποτελέσει έναυσμα για αξιοποίηση όλων των πόρων της Κυπριακής υπαίθρου.

Οι παρεμβάσεις θα αφορούν δημόσια έργα υποδομής με σκοπό την ενθάρρυνση της ανάπτυξης και την προώθηση της περιβαλλοντικής και κοινωνικοοικονομικής αειφορίας, την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, την αναβάθμιση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (αναπλάσεις χωριών και έργα συντήρησης και αναβάθμισης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς), την προώθηση υποδομών με σκοπό την στέγαση κοινοτικών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών υποδομών και υποδομών αναψυχής) και τουριστικών υποδομών, με σκοπό την ενθάρρυνση του τουρισμού της υπαίθρου.

Τα έργα αυτά σε συνδυασμό με άλλα διαθέσιμα χρηματικά κίνητρα ή ενισχύσεις, αναμένεται να συμβάλουν στις προτεραιότητες της Ένωσης για τις περιοχές της υπαίθρου και συγκεκριμένα στη στήριξη και συγκράτηση του πληθυσμού αλλά και στην αύξηση της απασχόλησης, μέσω της ενθάρρυνσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και ευκαιριών.

Κύριο μέλημα είναι η επίτευξη των στόχων της Αγροτικής Ανάπτυξης και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και επίτευξη της προτεραιότητας 6 της ΕΕ για την Αγροτική Ανάπτυξη: «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές», με έμφαση στους ακόλουθους τομείς:

1. διευκόλυνση της διαφοροποίησης, της δημιουργίας και της ανάπτυξης μικρών επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας
2. προώθηση της Τοπικής Ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές
3. ενίσχυση της προσβασιμότητας της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών στις αγροτικές περιοχές

Στο πλαίσιο του παρόντος Μέτρου η στήριξη καλύπτει τα ακόλουθα Καθεστώτα:

Καθεστώς 7.2: Δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση όλων των τύπων υποδομών μικρής κλίμακας

Στα πλαίσια του Καθεστώτος 7.2 προτείνονται ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ή δράσεις που θα συμπληρώσουν τυχόν υπάρχουσες και θα αφορούν κυρίως πλακοστρώσεις, διαμορφώσεις όψεων κτιρίων και άλλα έργα βελτίωσης της πρόσβασης στους δημοσίους χώρους.

Καθεστώς 7.3: Ευρυζωνική υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας, βελτίωσης και επέκτασής της, την παθητική ευρυζωνική υποδομή και την πρόβλεψη πρόσβασης στις ευρυζωνικές και δημόσιες λύσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Μέσω του Καθεστώτος 7.3 θα χρηματοδοτηθούν οι υποδομές για τη δημιουργία νησίδων ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο.

Καθεστώς 7.4: Επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένης της αναψυχής και του πολιτισμού

Το Καθεστώς 7.4 καλύπτει επενδύσεις με σκοπό τη δημιουργία, βελτίωση ή/και επέκταση υποδομών για στέγαση βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένου πολιτισμού και αναψυχής.

Καθεστώς 7.5: Επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υποδομή αναψυχής, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας

Το Καθεστώς 7.5 αφορά κυρίως στη στήριξη και ενθάρρυνση των δημόσιων επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού της υπαίθρου, μέσω της υλοποίησης έργων υποδομής και δράσεων υποστηρικτικών του αγροτουρισμού σε δήμους/κοινότητες της υπαίθρου, στοχεύοντας στην προώθηση ήπιας τουριστικής ανάπτυξης ως κύρια διέξοδο οικονομικής διαφοροποίησης.

Στο πλαίσιο του Μέτρου θα χρηματοδοτηθεί και η ολοκλήρωση έργων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου που αποτελούν έργα γέφυρας των Προγραμμάτων 2007-2013 και 2014-2020.

2 ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι Δικαιούχοι του Μέτρου 7, όπως ορίζονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, είναι:

Καθεστώς 7.2	Καθεστώς 7.3	Καθεστώς 7.4	Καθεστώς 7.5
<ul style="list-style-type: none"> • Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας • Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού • Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας • Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου • Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου • Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης * • Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως 	<ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας • Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού • Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας • Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου • Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου • Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης * • Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως 	<ul style="list-style-type: none"> • Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας • Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού • Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας • Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου • Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου • Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης * • Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως • Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού

* Μετά από έλεγχο Διαχειριστικής Επάρκειας της Τοπικής Αρχής, η εξ' ολοκλήρου ανάθεση της διαχείρισης/συντονισμού του έργου σε εξωτερικούς συνεργάτες δεν θα είναι επιλέξιμη δαπάνη πέραν του 10% του προϋπολογισμού του έργου.

3 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του Μέτρου 7 θεωρούνται οι Δήμοι / Κοινότητες που συμπεριλαμβάνονται στις Κατηγορίες Β - Ε του Καταλόγου «Κατηγοριοποίηση Περιοχών σε Αστικές και Αγροτικές» (Παράρτημα 1). Σημειώνεται ότι οι Δήμοι / Κοινότητες της Κατηγορίας Α εξαιρούνται από την εφαρμογή του Μέτρου. Η κατηγοριοποίηση των περιοχών αυτών καθορίζεται με βάση τα Τοπικά Σχέδια τα οποία έχουν εγκριθεί από το Πολεοδομικό Συμβούλιο της χώρας, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας.

Σημειώνεται ότι στη δεύτερη προκήρυξη του Μέτρου 7, οι επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του Μέτρου θα είναι **μόνο** οι Δήμοι / Κοινότητες του Παραρτήματος 1 που περιλαμβάνονται στο Διαχειριστικό Σχέδιο Ακάμα και συγκεκριμένα:

- ΚΑΘΙΚΑΣ
- ΔΡΟΥΣΕΙΑ και ΠΙΤΤΟΚΟΠΟΣ
- ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ
- ΠΑΝΩ ΑΡΟΔΕΣ
- ΚΑΤΩ ΑΡΟΔΕΣ
- ΑΝΔΡΟΛΙΚΟΥ
- ΙΝΕΙΑ
- ΦΑΣΛΙ
- ΠΕΓΕΙΑ

4 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι Επιλέξιμες Δραστηριότητες που καλύπτονται από το Μέτρο 7, παρουσιάζονται στον Πίνακα Α που ακολουθεί.

Στον πίνακα αναφέρονται οι δράσεις των Καθεστώτων, όπως αυτές αναφέρονται στο ΠΑΑ 2014-2020, ως επίσης και τα κριτήρια επιλεξιμότητας όπως αυτά προέκυψαν από τη Στρατηγική Ανάπτυξης Δήμων και Κοινοτήτων της Υπαίθρου και λαμβάνουν έγκριση από τον Υπουργό Εσωτερικών, τον ΚΟΑΠ και τη Διαχειριστική Αρχή.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
<p>7.2.1 Ανέγερση, βελτίωση και ανακαίνιση δημόσιων χώρων</p>	<p>Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνεται η ανάπλαση/ προστασία των δημόσιων χώρων (π.χ. πλατειών, πεζοδρομίων, πυρηνών χώρων πρασίνου/ πάρκων, εξοπλισμού ανοικτού χώρου, γραμμικών πάρκων) για ανάδειξη των πολιτιστικών χαρακτηριστικών των κοινοτήτων καθώς και βελτίωση/αναβάθμιση αγροτικών δρόμων μεταξύ κοινοτήτων. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται επίσης και η αποκατάσταση εξωτερικών όψεων δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων. (Στα ιδιωτικά κτίρια εξαιρούνται οι περιπτώσεις όπου υπάρχει οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα - π.χ. αγροτουρισμός, κλπ.)</p>	<p>α) Τα έργα αυτά θα υλοποιούνται σε κοινότητες με παραδοσιακούς πυρήνες/ λαϊκή αρχιτεκτονική, στις οποίες υπάρχει ανάπτυξη του αγροτουρισμού ή προοπτική για ανάπτυξη του λόγω της ύπαρξης π.χ. αρχαίων μνημείων, περιοχών περιβαλλοντικής σημασίας και άλλων στοιχείων τουριστικού ενδιαφέροντος.</p> <p>β) Σε ότι αφορά τις πιο πάνω κατηγορίες, προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται σε περιοχές περιβαλλοντικής σημασίας και περιοχές φυσικού κάλλους. Επίσης, θα δίνεται προτεραιότητα σε έργα τα οποία συνδέουν σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, π.χ. παραδοσιακούς πυρήνες, αρχαία μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, φράγματα, παραλίες, κλπ.</p> <p>γ) Σε ότι αφορά αποκλειστικά τη διαμόρφωση Περιβάλλοντος Χώρων Κτιρίων Θρησκευτικής Λατρείας με σκοπό την ανάδειξη τους, επιτρέπεται μόνο γύρω από μνημεία που συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco αλλά και σε κτίρια που έχουν ανακηρυχθεί αρχαία μνημεία από το Τμήμα Αρχαιοτήτων με στόχο την προστασία και ανάδειξη των θρησκευτικών μνημείων μοναδικής ιστορικής και αρχιτεκτονικής σημασίας.</p> <p>δ) Αγροτικοί δρόμοι υλοποιούνται μόνο στις περιπτώσεις που συνδέουν κοινότητες με σκοπό τη διευκόλυνση του τουριστικού ρεύματος αλλά και τη διακίνηση των κατοίκων από την μία κοινότητα στην άλλη.</p> <p>Το κόστος / προϋπολογισμός των έργων δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1.000.000€.</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
<p>7.2.2 Ανέγερση, βελτίωση κέντρων κοινωνικών παροχών</p>	<p>Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν πολυκέντρα νεότητας και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, στα οποία οι νέοι θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν δωρεάν το Διαδίκτυο και να διδαχθούν δωρεάν μαθήματα πληροφορικής. Στο ίδιο κτίριο θα μπορούν να λειτουργούν τμήματα θεάτρου και θεατρικού παιχνιδιού, μουσικής και χορού, ζωγραφικής, πηλοπλαστικής και άλλων χειροτεχνικών δραστηριοτήτων για μικρούς και μεγάλους, αίθουσες εκδηλώσεων και διδασκαλίας οργάνων μουσικής καθώς επίσης και βιβλιοθήκες νέας τεχνολογίας στις οποίες οι χρήστες μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση στους καταλόγους δεδομένων της βιβλιοθήκης και αναζήτηση πληροφοριών από περιοδικά και άλλα έντυπα μέσω διεθνών βάσεων δεδομένων.</p>	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται:</p> <p>α) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 500 - 2000 κατοίκων νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) δεν υπάρχουν άλλα τέτοια κέντρα στην περιοχή ή σε κοντινές κοινότητες που να μπορούν να καλύψουν τη συγκεκριμένη ανάγκη iii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων, είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iv) το κόστος δεν θα υπερβαίνει τις 750.000€ v) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>β) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 2001 - 4000 κατοίκων και νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει το 1.000.000€ iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>γ) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 4001 κατοίκων και άνω και νοουμένου ότι:</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
		<p>i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής</p> <p>ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων</p> <p>iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει τα 2.000.000€</p> <p>iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων</p> <p>* Σημείωση: Σε ότι αφορά ανέγερση κέντρων απασχόλησης νέων, η δημιουργία τέτοιων κέντρων θα υλοποιείται σε περιοχές με σημαντική αύξηση πληθυσμού και ύπαρξη μεγάλου αριθμού ατόμων νεαρής/παιδικής ηλικίας με βάση την τελευταία απογραφή πληθυσμού, που να δικαιολογεί την ανάγκη για ανέγερση του κέντρου σε συνάρτηση με τα πιο πάνω.</p>
<p>7.2.3 Ανέγερση, βελτίωση κέντρων φροντίδας και εκπαίδευσης</p>	<p>Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων και ατόμων με κινητικά ή και άλλα προβλήματα, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και την παραμονή τους στο φυσικό και οικογενειακό τους περιβάλλον καθώς και τη διατήρηση μιας φυσιολογικής κοινωνικής και εργασιακής ζωής των μελών του οικογενειακού και συγγενικού περιβάλλοντος που ασχολούνται με την φροντίδα των ατόμων αυτών και</p>	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται:</p> <p>α) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 500 - 2000 κατοίκων νοουμένου ότι:</p> <p>i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής</p> <p>ii) δεν υπάρχουν άλλα τέτοια κέντρα στην περιοχή ή σε κοντινές κοινότητες που να μπορούν να καλύψουν τη συγκεκριμένη ανάγκη</p> <p>iii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων</p> <p>iv) το κόστος δεν θα υπερβαίνει τις 750.000€ σε ότι αφορά τα</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
	<p>κέντρα ημερήσιας φροντίδας παιδιών /κοινοτικοί παιδικοί σταθμοί</p>	<p>Κέντρα Διανυκτέρευσης και τις 500.000€ για τα Κέντρα Απασχόλησης</p> <p>ν) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων</p> <p>β) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 2001 - 4000 κατοίκων και νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων, είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει το 1.000.000€ iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>γ) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 4001 κατοίκων και άνω και νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει τα 2.000.000€ iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>* Σημείωση: Σε ότι αφορά ανέγερση κέντρων απασχόλησης, φροντίδας ή/και διανυκτέρευσης ηλικιωμένων, η δημιουργία τέτοιων κέντρων θα πραγματοποιείται σε περιοχές όπου υπάρχει έλλειψη τέτοιας υποδομής</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
		<p>και υπάρχει μεγάλος αριθμός ατόμων τρίτης ηλικίας με βάση την τελευταία απογραφή πληθυσμού. Σε ότι αφορά ανέγερση κέντρων ημερήσιας φροντίδας παιδιών, η δημιουργία τέτοιων κέντρων θα πραγματοποιείται σε περιοχές με σημαντική αύξηση πληθυσμού και ύπαρξη μεγάλου αριθμού ατόμων παιδικής ηλικίας με βάση την τελευταία απογραφή πληθυσμού.</p>
<p>7.3 Αναβάθμιση της υπάρχουσας υποδομής ευρυζωνικού διαδικτύου μέσα από την παροχή ασύρματης πρόσβασης σε κεντρικά σημεία των αγροτικών περιοχών</p>		<p>Οριζόντια δράση</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
<p>7.4.1 Επενδύσεις για εγκατάσταση, επέκταση, αναβάθμιση κτιρίων/υποδομής για στέγαση βασικών υπηρεσιών</p>	<p>Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> εγκατάσταση, επέκταση, αναβάθμιση κτιρίων/υποδομής για στέγαση βασικών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων Κοινοτικών Αγορών, Κέντρα Κοινωνικών Δραστηριοτήτων, κα) Πολιτιστικά / Πολυδύναμα κέντρα, τα οποία θα φιλοξενούν πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως θέατρο, μουσική, δημοτικούς χορούς, εκθέσεις ζωγραφικής, χειροτεχνίας, κ.α. Δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης στις οποίες οι κάτοικοι των κοινοτήτων της υπαίθρου θα μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε τοπικό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο. 	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται:</p> <p>α) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό μεταξύ 200 - 500 κατοίκων νοουμένου ότι:</p> <ol style="list-style-type: none"> δεν υπάρχουν άλλα τέτοια κέντρα στην περιοχή ή σε κοντινές κοινότητες που να μπορούν να καλύψουν τη συγκεκριμένη ανάγκη τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή είτε από ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων τα κέντρα θα εξυπηρετούν και γειτονικές κοινότητες (περιφερειακά) το κόστος δημιουργίας τους δεν θα υπερβαίνει τα 500.000€ <p>β) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 501 - 2000 κατοίκων νοουμένου ότι:</p> <ol style="list-style-type: none"> θα λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής δεν υπάρχουν άλλα τέτοια κέντρα στην περιοχή ή σε κοντινές κοινότητες που να μπορούν να καλύψουν τη συγκεκριμένη ανάγκη τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων το κόστος δεν θα υπερβαίνει τις 750.000€ τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων
<p>7.4.2 Επενδύσεις για εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων προσφοράς υπηρεσιών</p>	<p>Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται κέντρα ένταξης/κινητοποίησης ανενεργού πληθυσμού, κλπ.</p>	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται:</p> <p>α) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό μεταξύ 200 - 500 κατοίκων νοουμένου ότι:</p> <ol style="list-style-type: none"> δεν υπάρχουν άλλα τέτοια κέντρα στην περιοχή ή σε κοντινές κοινότητες που να μπορούν να καλύψουν τη συγκεκριμένη ανάγκη τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή είτε από ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων το κόστος δεν θα υπερβαίνει τις 750.000€ τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
		<p>γ) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 2001 - 4000 κατοίκων και νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει το 1.000.000€ iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>δ) Σε Δήμους/Κοινότητες ή συμπλέγματα με πληθυσμό 4001 κατοίκων και άνω και νοουμένου ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) θα λειτουργούν σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και θα εξυπηρετούν και κοινότητες της γύρω περιοχής ii) τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν είτε από μετατροπή /ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων είτε από ανέγερση νέων κτιρίων iii) το κόστος δεν θα υπερβαίνει τα 2.000.000€ iv) τα δημογραφικά* δεδομένα συνηγορούν για τη δημιουργία των κέντρων <p>* Σημείωση: Σε ότι αφορά ανέγερση κέντρων απασχόλησης νέων, η δημιουργία τέτοιων κέντρων θα πραγματοποιείται σε περιοχές με σημαντική αύξηση πληθυσμού και ύπαρξη μεγάλου αριθμού ατόμων νεαρής/παιδικής ηλικίας με βάση την τελευταία απογραφή πληθυσμού.</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
<p>7.5.1 Σημάνσεις / Θεματικές διαδρομές</p>	<p>Σ' αυτή την κατηγορία υλοποιούνται έργα τουριστικού ενδιαφέροντος, τα οποία θα συνδέουν σημεία του ιδίου ή συναφούς θέματος με διάφορους τρόπους όπως για παράδειγμα <u>θρησκευτικές διαδρομές</u>, <u>ιστορικές διαδρομές</u>, <u>ιαματικές διαδρομές</u>, <u>ποδηλατικές διαδρομές</u> και <u>άλλες μορφές εναλλακτικού αθλητισμού</u> (σκοποβολή, τοξοβολία, πεζοπορία, ορειβασία, ιππασία, κλπ), <u>πολιτιστικές διαδρομές</u>, <u>μονοπάτια γνωριμίας με τα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα</u>.</p>	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται σε περιοχές όπου:</p> <ul style="list-style-type: none"> – υπάρχει αξιόλογη τουριστική κίνηση – υπάρχουν στοιχεία τουριστικού ενδιαφέροντος/ιδιαίτερα χαρακτηριστικά – υπάρχουν θεματικές διαδρομές/μονοπάτια της φύσης – υπάρχει προοπτική για τουριστική ανάπτυξη <p>Το κόστος/προϋπολογισμός των έργων δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 500.000€.</p>
<p>7.5.2 Ανέγερση, αναβάθμιση κέντρων τουριστικής ενημέρωσης</p>	<p>Σ' αυτή την κατηγορία μπορούν να υλοποιηθούν έργα που αφορούν σε <u>κέντρα πληροφόρησης των περιηγητών</u> για πολιτιστικά θέματα της περιοχής τα οποία θα αποτελούν αφετηρία για μία ξενάγηση στην κοινότητα ή σε ένα σύνολο κοινοτήτων. Στα κέντρα αυτά θα απασχολείται εκπαιδευμένο προσωπικό το οποίο θα παρέχει στους επισκέπτες προφορικές πληροφορίες για το πολιτιστικό, φυσικό, κλπ. περιβάλλον και για σημεία αξιόλογης ιστορικής αξίας καθώς και έντυπο ενημερωτικό υλικό. Ενθαρρύνεται η εγκατάσταση συστημάτων διαδραστικών οθονών Πληροφόρησης,</p>	<p>Η υλοποίηση τέτοιων έργων επιτρέπεται σε περιοχές όπου:</p> <ul style="list-style-type: none"> – υπάρχει αξιόλογη τουριστική κίνηση – υπάρχουν στοιχεία τουριστικού ενδιαφέροντος/ιδιαίτερα χαρακτηριστικά – υπάρχουν θεματικές διαδρομές/μονοπάτια της φύσης – υπάρχει προοπτική για τουριστική ανάπτυξη <p>Το κόστος/προϋπολογισμός των έργων δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 500.000€.</p>

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ
	δημιουργία διαδραστικών χαρτών, ιστοσελίδων, γενικά η χρήση νέας τεχνολογίας και μοντέρνων μεθόδων πληροφόρησης των επισκεπτών.	
7.5.3 Ανέγερση τουριστικών καταφυγίων /κιόσκια	Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής μπορούν να ανεγερθούν ή να αξιοποιηθούν /αναβαθμιστούν υφιστάμενες υποδομές για τη δημιουργία σταθμών σύντομης παραμονής τουριστών, με σκοπό την προστασία τους από τις καιρικές συνθήκες τη δυνατότητα χρήσης δημοσίων υπηρεσιών όπως τουαλέτες, την προσφορά πόσιμου νερού κτλ, αλλά και την αξιοποίηση της θέας.	

Σημείωση: Ο προϋπολογισμός των έργων πρέπει να περιλαμβάνει εκτός από τη δαπάνη για κατασκευή του έργου και τις λοιπές δαπάνες που απαιτούνται για υλοποίησή του (π.χ. εξοπλισμός, διαχείριση, δημοσιότητα, μελέτη, οδοιπορικά, κλπ.) καθώς και το μη ανακτήσιμο ΦΠΑ.

5 ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **1305/2013** ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου
- ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **808/2014** ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 17ης Ιουλίου 2014 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **809/2014** ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 17ης Ιουλίου 2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση
- ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **807/2014** ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 11ης Μαρτίου 2014 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και για τη θέσπιση μεταβατικών διατάξεων
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **1306/2013** ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. **1303/2013** ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006
- Ο Περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και Συναφή Θέματα Νόμος του 2016 (Ν.73(Ι)/2016), όπως εκάστοτε τροποποιηθεί ή αντικατασταθεί.

6 ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ / ΑΝΑΔΟΧΟΣ

Η «Μονάδα Εφαρμογής» του Μέτρου είναι η Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία έχει την ευθύνη της διαχείρισης και της υλοποίησης του Μέτρου 7. Οι υποχρεώσεις της Μονάδας Εφαρμογής ορίζονται στη Συμφωνία Αναδοχής.

7 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η περίοδος υποβολής των αιτήσεων θα καθορίζεται από την Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 - 2020 (ΔΑΣΑΑ) σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) και το Υπουργείο Εσωτερικών και θα ανακοινώνεται στο κοινό στα πλαίσια της Πρόσκλησης για υποβολή Προτάσεων του Μέτρου.

Η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος δύναται, μετά από την έγκριση της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΑΑ 2014-2020 και σε συνεννόηση με τον ΚΟΑΠ, να παρατείνει την προθεσμία λήξης Υποβολής Προτάσεων ή να προβεί σε ανάκληση της ισχύος της Πρόσκλησης, με τη δέουσα αιτιολόγηση, ενημερώνοντας εκ νέου τους Δικαιούχους.

8 ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Τα στάδια υλοποίησης του Μέτρου είναι:

- ❖ Η δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο Μέτρο, η οποία γίνεται με απόφαση της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών και τη Μονάδα Εφαρμογής και η οποία αποστέλλεται στους Δικαιούχους και γνωστοποιείται στο κοινό με δημοσίευση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- ❖ Η παραλαβή, εξέταση, αξιολόγηση και βαθμολόγηση των υποβαλλομένων προτάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέτρου.
- ❖ Η έγκριση / απόρριψη των προτάσεων.
- ❖ Η υπογραφή της Συμφωνίας Χρηματοδότησης των εγκεκριμένων έργων.
- ❖ Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της υλοποίησης των έργων.
- ❖ Ο έλεγχος των επιλέξιμων δαπανών και η συμπερίληψη τους σε αιτήματα πληρωμής προς τον ΚΟΑΠ.
- ❖ Η διαχείριση των αιτημάτων πληρωμής από τον ΚΟΑΠ.

9 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

- α. Δικαίωμα συμμετοχής στο Μέτρο έχουν αυτοί που ορίζονται στην Παράγραφο 2 του παρόντος Εγχειριδίου.
- β. Το **ελάχιστο ύψος της προτεινόμενης επένδυσης** (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και της Τοπικής Συνεισφοράς) για τις επιλέξιμες δράσεις του Μέτρου είναι €200.000 με μέγιστο τα €2.000.000 ανάλογα με το Καθεστώς (Πίνακας Α παραγράφου 4).

Σε **εξαιρετικές περιπτώσεις** (π.χ. στην περίπτωση που έγινε κατακύρωση συμβολαίου σε χαμηλότερο ποσό λόγω απρόβλεπτων οικονομικών συνθηκών) και κατόπιν επαρκούς αιτιολόγησης, ο εγκεκριμένος Προϋπολογισμός ενός ενταγμένου έργου δύναται να μειωθεί. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο ο προϋπολογισμός ενός ενταγμένου έργου αυξηθεί σε σχέση με τον αρχικά εγκεκριμένο προϋπολογισμό, όπως αυτός αναγράφεται στη Συμφωνία Χρηματοδότησης, το ποσό της υπέρβασης δεν μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση και θα πρέπει να καλυφθεί είτε από το Δικαιούχο είτε από την Τοπική Αρχή.
- γ. Θα πρέπει να αποδεικνύεται η δυνατότητα κάλυψης της Τοπικής συμμετοχής ή/και της δυνατότητας δανεισμού για τη χρηματοδότηση της επένδυσης.
- δ. Μπορούν να υποβάλλονται αιτήσεις μόνο για έργα για τα οποία **δεν έχουν ακόμα ξεκινήσει κατασκευαστικές εργασίες**, αλλά για τα οποία είναι ολοκληρωμένες οι μελέτες και υπάρχουν έτοιμα έγγραφα προσφορών. Σε περίπτωση που η διαδικασία προκήρυξης ή/και κατακύρωσης του Διαγωνισμού έχει ολοκληρωθεί, μπορούν να υποβάλλονται αιτήσεις μόνο για όσα έργα δεν έχει υπογραφεί η Σύμβαση για την κατασκευή τους.
- ε. Κατά κανόνα το **φυσικό αντικείμενο της πρότασης πρέπει να ολοκληρωθεί το αργότερο μέχρι την 30/09/2022**. Καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης του Οικονομικού Αντικειμένου της πρότασης είναι το **αργότερο μέχρι 30/09/2023** και καταληκτική ημερομηνία **καταβολής οποιασδήποτε ενίσχυσης από τον ΚΟΑΠ στο Δικαιούχο ορίζεται η 31/12/2023**.
- στ. Θα πρέπει να υπάρξει **δέσμευση για τη λειτουργία και συντήρηση του έργου**, για τη συγκεκριμένη χρήση για την οποία υποβάλλεται για συγχρηματοδότηση για τουλάχιστον 5 χρόνια μετά την πληρωμή του τελικού αιτήματος πληρωμής για το έργο από τον ΚΟΑΠ.
- ζ. Θα πρέπει να υποβάλλονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά / πιστοποιητικά / έγγραφα κλπ, που καθορίζονται στο έντυπο αίτησης.

10 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΠΑΑ 2014-2020, η συνολική χρηματοδότηση του Μέτρου από Κοινοτικούς και Εθνικούς Πόρους για την επταετία 2014 - 2020 θα ανέρχεται στα **€15εκ. (Δημόσια Επιλέξιμη Δαπάνη)**. Ωστόσο, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Διαχειριστική Αρχή) ημερομηνίας 14 Ιουλίου 2016, και με σκοπό να επιτευχθεί η πλήρης απορρόφηση του πιο πάνω ποσού, θα προωθηθεί η υλοποίηση έργων συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού €17εκ, ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η πλήρης απορρόφηση του διαθέσιμου ποσού λόγω προβλημάτων και καθυστερήσεων που παρατηρούνται γενικά σε έργα του κατασκευαστικού τομέα.

Σύμφωνα με τον προγραμματισμό, αναμένεται από το διαθέσιμο αυτό ποσό να καταβληθούν πληρωμές ύψους **€5 εκ.** (Δημόσια Επιλέξιμη Δαπάνη), οι οποίες αφορούν στα έργα που εντάχθηκαν στα πλαίσια των Μέτρων 3.1 και 3.2, του ΠΑΑ 2007 - 2013, σύμφωνα με τις πρόνοιες των αντίστοιχων εγχειριδίων. Σημειώνεται ότι βάσει της Ενότητας 19.1 του ΠΑΑ 2014 - 2020, λόγω της καθυστέρησης που παρουσιάστηκε στην έγκριση των αιτήσεων της δεύτερης προκήρυξης των Μέτρων 3.1 και 3.2, η οποία οφειλόταν στα επακόλουθα της οικονομικής κρίσης και στις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν στην προσπάθεια εξεύρεσης της εθνικής χρηματοδότησης, τα έργα ξεκίνησαν να υλοποιούνται εντός του 2015 με αποτέλεσμα η ολοκλήρωσή τους να μεταφέρεται εντός της νέας προγραμματικής περιόδου.

Επίσης, **€9,4εκ** θα διατεθούν για Έργα της πρώτης προκήρυξης του Μέτρου, **€2εκ** για Έργα της δεύτερης προκήρυξης η οποία απευθύνεται σε κοινότητες οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στο Διαχειριστικό Σχέδιο Ακάμα και **€600.000** θα διατεθούν στην τρίτη προκήρυξη του Μέτρου η οποία θα αφορά το Καθεστώς 7.3.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που αυξηθεί ο προϋπολογισμός του Μέτρου, τότε θα μπορούν να ενταχθούν επιπρόσθετα έργα από τον κατάλογο με την κατάταξη των αιτήσεων όπως προέκυψαν από τη διαδικασία αξιολόγησης.

11 ΥΨΟΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ

Το ύψος ενίσχυσης θα φτάνει το **100% ανάλογα με το ισχύον Ποσοστό Συμμετοχής της Κοινότητας/Δήμου** για την υλοποίηση έργων υποδομής από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Πέραν όμως από τη συνεισφορά της Κοινότητας/Δήμου στις επιλέξιμες δαπάνες του έργου, η Κοινότητα/Δήμος πρέπει να καταβάλει και τη συνεισφορά της/του για τις **μη επιλέξιμες δαπάνες του έργου**.

Σημειώνεται ότι ανεξάρτητα από τα ποσοστά βοήθειας και άλλες οικονομικές παραμέτρους που αναφέρονται στα διάφορα επιμέρους Μέτρα του Προγράμματος, η Κυπριακή Κυβέρνηση διατηρεί το δικαίωμα μεταβολής (μείωσης) των ποσοστών του ύψους της ενίσχυσης σε περίπτωση που διαφανεί ότι οι διαθέσιμες πιστώσεις είναι ανεπαρκείς.

12 ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ ΔΑΠΑΝΩΝ

12.1 Επιλέξιμες Δαπάνες

Επιλεξιμότητα ενός έργου είναι το δικαίωμα που αποκτά για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2014-2020.

Οι δαπάνες θα είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση μόνο αν καταβλήθηκαν για έργα που εγκρίθηκαν για συγχρηματοδότηση από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο με βάση τα κριτήρια που παρουσιάζονται στο Φύλλο Αξιολόγησης Πρότασης. Οι διαδικασίες υλοποίησης του έργου θα πρέπει να είναι σύμφωνες με το Εθνικό και Κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο και να συνδέονται άμεσα με την οικονομική και φυσική ολοκλήρωση του έργου όπως αυτό εγκρίθηκε από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1303/2013 μια δαπάνη είναι επιλέξιμη για συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ, εάν η σχετική ενίσχυση καταβάλλεται πράγματι από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών μεταξύ 1η Ιανουαρίου 2014 και 31 Δεκεμβρίου 2023.

Οι δαπάνες για να είναι επιλέξιμες πρέπει να έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο που χρηματοδοτείται και να είναι στα πλαίσια των δραστηριοτήτων όπως περιγράφονται στον Πίνακα Α (παράγραφος 4) και εξειδικεύεται στον Πίνακα Β (παράγραφος 12) του παρόντος Εγγράφου.

12.2 Μη Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι ακόλουθες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες για συνεισφορά του Ταμείου:

- α) ΦΠΑ ο οποίος μπορεί να ανακτηθεί (σε περίπτωση που Δικαιούχος είναι Τοπική Αρχή)
- β) χρεωστικοί τόκοι
- γ) αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης για ποσό πέραν από το 10% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών της συγκεκριμένης πράξης. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί για πράξεις σχετικές με τη διατήρηση του περιβάλλοντος.

δ) **Δαπάνες που διενεργήθηκαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014**, ημερομηνία έναρξης της περιόδου Επιλεξιμότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β: Επιλέξιμες Δαπάνες

A. ΑΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

A1. Αγορά Γης

Η αγορά γης μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη δαπάνη αν εξυπηρετεί τους στόχους του έργου και περιορίζεται μέχρι το 10% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών του έργου.

Παραδείγματα:

- Αγορά οικοπέδων
- Απαλλοτριώσεις
- Επαγγελματικά έξοδα που σχετίζονται με την αγορά γης (π.χ. έξοδα εκτίμησης, δικηγορικά έξοδα, κ.α.)

A2. Αγορά / Ανέγερση / Ανάπλαση / Συντήρηση Κτιρίων & Ανάπλαση Δημόσιων Χώρων

Η αγορά / ανέγερση / ανάπλαση / συντήρηση κτιρίων και η ανάπλαση δημόσιων χώρων είναι επιλέξιμες δαπάνες.

Επαγγελματικά έξοδα που σχετίζονται με την αγορά του κτιρίου (π.χ. έξοδα μεταβίβασης, κτηματολογίου, δικολαβικά έξοδα, κ.α.) είναι επιλέξιμα.

Για την περίοδο της χρηματοδότησης κάποιου έργου, οι αποσβέσεις κτιρίων ή μέρους των κτιρίων, όταν αυτά δεν χρησιμοποιούνται εξ ολοκλήρου για σκοπούς του έργου μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες όταν η αγορά του κτιρίου δε δηλώνεται ως επιλέξιμη δαπάνη.

Σε κάθε περίπτωση τα κτίρια δεν θα πρέπει να έχουν αποτελέσει αντικείμενο Κοινοτικής επιχορήγησης.

Παραδείγματα:

- Αγορά κτιρίων
- Κτιριακά έργα (οικοδομικές/κατασκευαστικές εργασίες)
- Άλλα τεχνικά έργα (οικοδομικές/κατασκευαστικές εργασίες)
- Αποσβέσεις κτιρίων, εγκαταστάσεων και τεχνικών έργων
- Συντήρηση κτιρίων, εγκαταστάσεων και τεχνικών έργων

A3. Εξοπλισμός / Μέσα Μεταφοράς / Μηχανήματα / Έπιπλα / Άλλα

Η αγορά εξοπλισμού, μηχανημάτων, επίπλων κλπ, μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη δαπάνη νοουμένου ότι περιορίζεται σε σταθερό ή/και εντοιχιζόμενο εξοπλισμό απολύτως απαραίτητο για τη λειτουργία του έργου.

Παραδείγματα:

- Μηχανήματα
- Μέσα μεταφοράς
- Τεχνικές εγκαταστάσεις
- Μηχανολογικά όργανα
- Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός
- Σημάνσεις, ενημερωτικά έντυπα, διαδραστικά μέσα, κλπ (π.χ. για θεματικές διαδρομές)

B. ΕΜΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μέχρι το 20% των άμεσων δαπανών)

B1. Μισθοί για την Υλοποίηση του Έργου

Οι μισθοί των μόνιμων ή/και έκτακτων υπαλλήλων του Δικαιούχου που ασχολούνται με την υλοποίηση του έργου μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμοι αν αποδεικνύεται ότι ασχολούνται με το έργο (αποκλειστικά ή σε μέρος του χρόνου τους).

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που το έργο δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα στα πλαίσια του κανονικού ωραρίου εργασίας ή όπου επιβάλλεται η υπερωριακή απασχόληση προσωπικού για την υλοποίηση κάποιου έργου, τότε το ύψος της υπερωριακής αμοιβής μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμο (σε συμφωνία με την Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο).

Παραδείγματα:

- Αμοιβές μόνιμων και έκτακτων υπαλλήλων
- Κόστος εργοδότη
- Αμοιβές υπερωριακής απασχόλησης
- Αποσπάσεις

B2. Κόστος για τη Διαχείριση του Έργου

Το κόστος συμβούλων που θα συμβληθούν με το Δικαιούχο για τον συντονισμό / παρακολούθηση (π.χ. Επιθεωρητές εργοταξίου) κάποιου έργου είναι επιλέξιμο. **Σημειώνεται ότι η συνολική δαπάνη για τη Διαχείριση του κάθε έργου το οποίο υπερβαίνει το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του έργου, δεν θα είναι επιλέξιμη.**

Στο Κόστος Διαχείρισης περιλαμβάνονται και οι δαπάνες πληροφόρησης και δημοσιότητας (π.χ παραγωγή πληροφοριακού και διαφημιστικού υλικού, διοργάνωση εκδηλώσεων, κλπ.) που σχετίζονται με την προώθηση του έργου.

B3. Ανάθεση Εργασιών (Σύμβουλοι /Εμπειρογνώμονες /Ιδρύματα Κατάρτισης κλπ)

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν αγορά υπηρεσιών (επαγγελματικά έξοδα

αρχιτεκτόνων – μηχανικών έργων, συμβολαιογράφων τεχνικών, οργανωτών – μελετητών ερευνητών, ελεγκτών / λογιστών, εργολήπτη, κτλ) που συνδέονται άμεσα με το σχετικό έργο και είναι αναγκαία για την προετοιμασία ή εκτέλεση του έργου ή σχετίζονται με ειδικούς όρους ή απαιτήσεις της Μονάδας Εφαρμογής / Ανάδοχου, του ΚΟΑΠ και της Διαχειριστικής Αρχής. Συμβάσεις υπεργολαβίας με μεσάζοντες ή σύμβουλους των οποίων η αμοιβή εκφράζεται ως ποσοστό του συνολικού κόστους των έργων είναι επιλέξιμες μόνο αν οι πληρωμές δικαιολογούνται από το Δικαιούχο με βάση την πραγματική αξία της εργασίας ή των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν.

Στη Σύμβαση που θα προσάψει ο Δικαιούχος με την Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο, θα πρέπει να τονίζεται ότι ο Συμβασιούχος υποχρεούται να επιτρέψει την πρόσβαση στα λογιστικά του στοιχεία στις Εθνικές και Κοινοτικές Αρχές που τους έχει ανατεθεί ο έλεγχος των Κοινοτικών Πόρων.

Σε όλες τις περιπτώσεις η ευθύνη για τις εργασίες που ανατέθηκαν σε τρίτους βαρύνει το Δικαιούχο.

Παραδείγματα:

- Αμοιβές και έξοδα δικηγόρων
- Αμοιβές και έξοδα συμβολαιογράφων
- Αμοιβές και έξοδα τεχνικών
- Αμοιβές και έξοδα οργανωτών – μελετητών ερευνητών
- Αμοιβές και έξοδα ελεγκτών/ λογιστών
- Έξοδα εργολήπτη
- Αμοιβές και έξοδα λοιπών ελεύθερων επαγγελματιών

B4. Αγορά Αναλωσίμων (Εργαλεία, Υλικά, κλπ)

Οι δαπάνες για αγορά αναλωσίμων είναι επιλέξιμες όταν μπορεί να αποδειχθεί από το Δικαιούχο ότι συνδέονται αποκλειστικά με το συγχρηματοδοτούμενο έργο. Πρέπει να υποστηρίζονται από εξοφλημένα τιμολόγια ή άλλα λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος.

Δαπάνες για τηλεφωνικά έξοδα, έξοδα τηλεομοιοτυπιών και άλλα γενικά έξοδα θεωρούνται επιλέξιμες μόνο για σκοπούς υλοποίησης (όχι διαχείρισης) των έργων. Ο συντελεστής κατανομής των γενικών εξόδων θα πρέπει να είναι κοινός για όλα τα γενικά έξοδα του συγκεκριμένου έργου όπου είναι δυνατό και η επιλογή του να δικαιολογείται από το Δικαιούχο και να συμφωνείται με την Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο.

Παραδείγματα:

- Διάφορα έξοδα προβολής και διαφήμισης
- Έντυπα
- Υλικά άμεσης ανάλωσης
- Έξοδα δημοσίευσης αγγελιών και ανακοινώσεων
- Έξοδα λοιπών δημοσιεύσεων
- Έξοδα λοιπών ελεύθερων επαγγελματιών
-

B5. Έξοδα Ταξιδιών / Οδοιπορικά

Δαπάνες για έξοδα ταξιδιών είναι επιλέξιμες μόνο αν τα ταξίδια γίνονται αποκλειστικά για σκοπούς του έργου. Το επιλέξιμο ποσό θα είναι το ποσό που υπολογίζεται ως αποζημίωση του υπαλλήλου με βάση τους κανονισμούς της Κυβέρνησης, όπως καθορίζονται στις σχετικές εγκυκλίους του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ή με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς για τον κάθε Δικαιούχο (με την έγκριση της Μονάδας Εφαρμογής / Ανάδοχο).

Γ. ΑΛΛΑ (μέχρι το 10% των άμεσων δαπανών)

Γενικά λειτουργικά έξοδα θα θεωρούνται επιλέξιμα σε λογική βάση κατανομής που θα συμφωνείται με τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο.

Δαπάνες για τραπεζικά έξοδα είναι επιλέξιμες μόνο όπου αφορούν έξοδα λογαριασμών που ανοίχτηκαν ειδικά για τα έργα.

Τραπεζικές χρεώσεις που σχετίζονται με πληρωμές που έγιναν για το έργο είναι επιλέξιμες ενώ οι χρεωστικοί τόκοι δεν είναι επιλέξιμοι.

Έξοδα συνεδριάσεων και διοργανώσεων είναι επιλέξιμα αν αυτές (τεκμηριωμένα) αφορούν στο έργο.

13 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

13.1 Υποβολή Αιτήσεων

Τα Έντυπα Αιτήσεων και όλα τα απαραίτητα για την υποβολή της αίτησης έγγραφα υποβάλλονται δια χειρός στη διεύθυνση: Υπουργείο Εσωτερικών, Μονάδα Εφαρμογής/Ανάδοχος του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, «Elma House», Οδός Μνασιάδου 10, 1065 Λευκωσία, με την ένδειξη «Μέτρο 7 - Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020».

Κάθε Δικαιούχος μπορεί να υποβάλει περισσότερες από μία αιτήσεις εντός της καθορισμένης περιόδου που θα ανακοινώνεται.

Ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης, θεωρείται η ημερομηνία που παραλαμβάνεται το εκτυπωμένο και υπογεγραμμένο Έντυπο της Αίτησης από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο.

Μία αίτηση πρέπει να αναφέρεται **μόνο σε μία Κατηγορία Δράσεων ανά Καθεστώς και να περιλαμβάνει ένα μόνο έργο, όχι περισσότερα**. Έργο θεωρείται κάθε δράση και ενέργεια που εντάσσεται στις επιλέξιμες κατηγορίες που περιγράφονται στον **Πίνακα Α** (βλ. παράγραφο 4) και έχει λειτουργική και διαχειριστική αυτοτέλεια, συγκεκριμένο Φυσικό και Οικονομικό Αντικείμενο, εφικτούς στόχους και αναμενόμενα αποτελέσματα. Κάθε έργο μπορεί να υλοποιηθεί μέσω περισσότερων από μίας σύμβασης. Οι επιλέξιμες δαπάνες ενός έργου καθορίζονται στον **Πίνακα Β** (βλ. παράγραφο 12).

Με την έντυπη παραλαβή της αίτησης, Λειτουργός της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου εκδίδει Απόδειξη Παραλαβής στο Δικαιούχο. Ακολουθώντας, παραδίδει την αίτηση σε άλλο Λειτουργό της Μονάδας ο οποίος θα προβαίνει σε **Οπτικό Έλεγχο** της Αίτησης και θα συμπληρώνει τον **«Κατάλογο Διενεργουμένου Οπτικού Ελέγχου επί των Αιτήσεων»**. Ο Κατάλογος επαληθεύεται από 2^ο Λειτουργό (Υπεύθυνο Έργου). Αν κατά τον έλεγχο αυτό διαπιστωθεί ότι μία αίτηση δεν πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας (Πίνακας Α), τότε η αίτηση θα απορρίπτεται. Ακολουθώντας, εάν μία αίτηση πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας αλλά διαπιστωθεί ότι υπάρχουν ελλείποντα δικαιολογητικά/πληροφορίες ή ότι η αίτηση δεν είναι πλήρως συμπληρωμένη, τότε είναι δυνατόν να αποσταλεί στο Δικαιούχο Διευκρινιστική επιστολή για υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών/πληροφοριών ή για την συμπλήρωση περισσότερων στοιχείων στην αίτηση. Σε αυτή την περίπτωση, ο Οπτικός Έλεγχος αναστέλλεται για 10 εργάσιμες μέρες.

Εάν ο Δικαιούχος δεν αποστείλει απάντηση μέσα σε 10 εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία της επιστολής, τότε η αίτηση απορρίπτεται. Εάν ο Δικαιούχος απαντήσει εντός των 10 εργάσιμων ημερών αλλά η απάντηση δεν είναι ολοκληρωμένη σύμφωνα με τις πληροφορίες που ζητήθηκαν ή δεν προσκομίστηκαν τα απαιτούμενα έγγραφα, τότε ο

Υπεύθυνος του έργου θα εισηγηθεί κατά πόσο η αίτηση θα πρέπει να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας αξιολόγησης ή εάν θα απορριφθεί και θα επικυρώσει και τον τελικό **Κατάλογο του Διενεργούμενου Οπτικού Ελέγχου**.

Εάν η αίτηση δεν απορριφθεί, ο Υπεύθυνος έργου θα διενεργήσει τον **Διοικητικό Έλεγχο**. Κατά τη διαδικασία αυτή, ελέγχεται η **πληρότητα, ορθότητα και εγκυρότητα** των στοιχείων της αίτησης και των εγγράφων που επισυνάπτονται, και συμπληρώνεται ο «**Κατάλογος Διενεργούμενου Διοικητικού Ελέγχου επί των Αιτήσεων**». Ο Κατάλογος επαληθεύεται από 2^ο λειτουργό (Υπεύθυνο Μέτρου). Κατά τη διενέργεια του Διοικητικού Ελέγχου συμπληρώνεται επίσης και το Μέρος Α της Τεχνικής Αξιολόγησης της πρότασης, καθώς και το Μέρος Α της Λογιστικής Αξιολόγησης της πρότασης. Ο Τεχνικός έλεγχος των Προτάσεων διενεργείται από το Τεχνικό Τμήμα της Μονάδας, το οποίο συμπληρώνει τον **Κατάλογο Διενεργούμενων Τεχνικών Ελέγχων - Έλεγχος Μελέτης**, ενώ ο Χρηματοοικονομικός έλεγχος διενεργείται από το Λογιστικό Τμήμα της Μονάδας, το οποίο συμπληρώνει τον **Κατάλογο Διενεργούμενων Χρηματοοικονομικών Ελέγχων**.

Εάν η αίτηση δεν παρουσιάσει προβλήματα/ελλείψεις κατά τη διάρκεια του Διοικητικού Ελέγχου, θα περάσει στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας του Μέτρου το οποίο είναι η **Αξιολόγηση**. Όμως, εάν κατά τη διάρκεια του Διοικητικού Ελέγχου διαφανεί ότι υπάρχουν ελλείποντα δικαιολογητικά/πληροφορίες ή χρειάζονται διευκρινήσεις, δύναται να σταλεί στον Δικαιούχο επιστολή για υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών. Εάν ο Δικαιούχος δεν απαντήσει στην επιστολή μέσα σε 10 εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία της επιστολής, τότε η αίτηση θα απορριφθεί. Εάν ο Δικαιούχος απαντήσει εντός των 10 εργάσιμων ημερών αλλά η απάντηση δεν είναι ολοκληρωμένη σύμφωνα με τις πληροφορίες που ζητήθηκαν, ή δεν προσκομίστηκαν τα απαιτούμενα έγγραφα, τότε ο Υπεύθυνος του Έργου θα εισηγηθεί κατά πόσο η αίτηση θα πρέπει να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας αξιολόγησης ή εάν θα απορριφθεί. Η τελική απόφαση θα ληφθεί από τον Υπεύθυνο του Μέτρου, ο οποίος επικυρώνει και τον τελικό **Κατάλογο του Διενεργούμενου Διοικητικού Ελέγχου**. Οι αιτήσεις που δεν απορρίπτονται θα περάσουν στο επόμενο στάδιο της **Αξιολόγησης / Βαθμολόγησης**.

13.2 Αντικείμενο των Υποβαλλόμενων Προτάσεων

Οι Προτάσεις που υποβάλλονται πρέπει να αφορούν σε έργα με λειτουργική και διαχειριστική αυτοτέλεια, συγκεκριμένο Φυσικό και Οικονομικό αντικείμενο, φυσικούς στόχους και αναμενόμενα αποτελέσματα όπως καθορίζονται στη σχετική Πρόσκληση και να περιέχουν το σύνολο των αναγκαίων πληροφοριών προκειμένου να αξιολογηθεί από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο. Περιλαμβάνουν πληροφορίες που αναφέρονται στην ταυτότητα του έργου, στο φυσικό αντικείμενο, τους δείκτες παρακολούθησης, στοιχεία που τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα και ωριμότητα του έργου, καθώς επίσης και στοιχεία οικονομικού προγραμματισμού περιλαμβανομένου του προϋπολογισμού τους.

Η πρόταση του Δικαιούχου υποβάλλεται με την ακόλουθη μορφή:

- Πλήρως Συμπληρωμένο Έντυπο Αίτησης
- **Επιστολή Υποβολής Πρότασης**
- Πλήρως Συμπληρωμένη/υπογεγραμμένη Υπεύθυνη Δήλωση Φορέα Λειτουργίας. Σε ότι αφορά το Καθεστώς 7.3 θα πρέπει να συμπληρώνονται οι σχετικές Υπεύθυνες Δηλώσεις.
- Πλήρως Συμπληρωμένη/υπογεγραμμένη Βεβαίωση περί μη διπλής χρηματοδότησης της προβλεπόμενης δαπάνης της προτεινόμενης δράσης
- Πλήρως Συμπληρωμένη/υπογεγραμμένη Βεβαίωση μη παραγωγής εσόδων
- Πλήρως Συμπληρωμένη/υπογεγραμμένη Βεβαίωση Έγκρισης Εγγράφων Προσφορών Κατασκευαστικού Συμβολαίου
- Περιγραφή Καθηκόντων Προσωπικού, Οργανόγραμμα του Δικαιούχου που εμπλέκονται στην υλοποίηση του έργου που προτείνεται για ένταξη στο ΠΑΑ 2014-2020
- Συνοδευτικά έγγραφα όπως ζητούνται από την πρόσκληση
- Άλλα έγγραφα που κρίνονται από τον Δικαιούχο ως αναγκαία για την εξέταση της πρότασης του
- Δήλωση ότι έχει ήδη πρόνοια στον κρατικό προϋπολογισμό

13.3 Συμβατότητα με τις Εθνικές και Κοινοτικές Πολιτικές

Σύμφωνα με την παράγραφο 7 του Άρθρου 96, του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) με αριθμό 1303/2013, τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο πρέπει να είναι συμβατά με τις Κοινοτικές και Εθνικές Πολιτικές, την Προστασία και Βελτίωση του Περιβάλλοντος, καθώς και την προώθηση της Ισότητας μεταξύ Ανδρών και Γυναικών. Ο Δικαιούχος οφείλει να τηρεί την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία στους πιο πάνω τομείς.

Στη περίπτωση των Δημοσίων Συμβάσεων θα πρέπει να εξασφαλίζεται η έγκριση της Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου όπου απαιτείται σύμφωνα με τον Περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2016 (Ν.73 (Ι)2016) και τις σχετικές Εγκυκλίου του Γενικού Λογιστηρίου.

Η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΑΑΔΣ) πιστοποιεί την τήρηση των σχετικών εθνικών, εναρμονισμένων με το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, νομοθεσιών για συμβάσεις που υποβάλλονται από το Δικαιούχο στο πλαίσιο της υλοποίησης ενός συγχρηματοδοτούμενου έργου. Η ΑΑΔΣ, πέραν από την πιστοποίηση, παρέχει επαρκή πληροφόρηση και υποστήριξη στις Αναθέτουσες Αρχές/Δικαιούχους σε ότι αφορά στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

13.4 Αξιολόγηση Των Προτάσεων

Όλες οι υποβληθείσες Προτάσεις που περνούν επιτυχώς από το Διοικητικό Έλεγχο, αξιολογούνται με τη Μέθοδο της Συγκριτικής Αξιολόγησης.

Η διαδικασία επιλογής των έργων πραγματοποιείται σε δύο στάδια.

Στο πρώτο στάδιο, συμπληρώνεται το Μέρος Β του Τεχνικού και του Χρηματοοικονομικού ελέγχου επί των Προτάσεων (έλεγχοι οι οποίοι ξεκίνησαν κατά το στάδιο του Διοικητικού ελέγχου και ολοκληρώνονται στο στάδιο της Αξιολόγησης).

Αφού ολοκληρωθούν ο Τεχνικός και Χρηματοοικονομικός έλεγχος, συμπληρώνεται το Φύλλο Αξιολόγησης Πρότασης (ΦΑΠ), από τον Υπεύθυνο του Έργου, το οποίο περιλαμβάνει τρεις Κατηγορίες Κριτηρίων και αποσκοπούν στο να ελέγξουν την **Πληρότητα (Βαρύτητα Κατηγορίας 20%)**, την **Ωριμότητα (Βαρύτητα Κατηγορίας 40%)** και τη **Σκοπιμότητα (Βαρύτητα Κατηγορίας 40%)** της πρότασης.

Το ΦΑΠ περιλαμβάνει:

- Την περιγραφή των κριτηρίων, την εξειδίκευση / τεκμηρίωση τους και τις καταστάσεις στις οποίες δύναται να αντιστοιχούν οι τιμές που θα λαμβάνουν.
- Τις προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρώνει η πρόταση προκειμένου να λαμβάνει θετική αξιολόγηση τόσο σε επίπεδο κατηγοριών κριτηρίων όσο και συνολικά.
- Τεκμηρίωση του τρόπου αξιολόγησης.

13.5 Αποτελέσματα Αξιολόγησης

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης καταγράφεται στο Φύλλο Αξιολόγησης Πρότασης (ΦΑΠ) το οποίο αναφέρθηκε πιο πάνω. Υπεύθυνος για τη συμπλήρωση του ΦΑΠ είναι ο Υπεύθυνος Έργου και εγκρίνεται και προσυπογράφεται από τον Υπεύθυνο του Μέτρου ή/και τον Προϊστάμενο της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου.

Στη διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να συμμετέχει και ως παρατηρητής ένας υπάλληλος του ΚΟΑΠ αλλά και ο Λογιστής και ο Πολιτικός Μηχανικός της Μονάδας αφού τα αποτελέσματα των εκθέσεων τους (Τεχνικός και Χρηματοοικονομικός έλεγχος) λαμβάνονται υπόψη στη συμπλήρωση του ΦΑΠ.

Το **Φύλλο Αξιολόγησης Πρότασης**, συμπεριλαμβάνει συνολικά τρεις Κατηγορίες Κριτηρίων (Α - Γ).

Εάν η αίτηση λάβει **τουλάχιστον το 50% της συνολικής βαθμολογίας των κριτηρίων Α - Γ** τα οποία αφορούν στη Πληρότητα της Πρότασης, την Ωριμότητα της και τη Σκοπιμότητα της, **τότε θα συμπεριληφθεί σε κατάλογο με τις θετικά αξιολογημένες αιτήσεις** οι οποίες θα κατατάσσονται σε σειρά προτεραιότητας με βάση τη συνολική βαθμολογία.

Αυτό όμως δεν συνεπάγεται κατά ανάγκη και την Ένταξη του προτεινόμενου έργου στο ΠΑΑ 2014-2020. Οι αιτήσεις που θα προ-εγκριθούν θα εξαρτώνται από το συνολικό διαθέσιμο προϋπολογισμό της Προκήρυξης και τα αποτελέσματα του Προκαταρκτικού Επιτόπιου Ελέγχου. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Μέτρου προκύψουν εξοικονομήσεις (π.χ. λόγω μείωσης στους προϋπολογισμούς των ενταγμένων έργων μετά τις υπογραφές των συμβολαίων), τότε, και εάν το ποσό της εξοικονόμησης το επιτρέπει, δύναται να ενταχθεί επιπρόσθετο έργο, και συγκεκριμένα το αμέσως επόμενο στη σειρά κατάταξης. Με την ολοκλήρωση της αξιολόγησης και την ετοιμασία του καταλόγου κατάταξης των αιτήσεων, αποστέλλονται στους Δικαιούχους επιστολές με τις οποίες ενημερώνονται για την προκαταρκτική έγκριση των αιτήσεων τους. Το έργο θα λάβει τελική έγκριση εφόσον θα περάσει επιτυχώς το στάδιο του προκαταρκτικού επιτόπιου ελέγχου.

13.6 Προκαταρκτικός Επιτόπιος Έλεγχος

Μετά την απόφαση για Προκαταρκτική Έγκριση της Αίτησης και πριν την υπογραφή της Συμφωνίας Χρηματοδότησης, ο Δικαιούχος ενημερώνεται για τη διενέργεια **Προκαταρκτικού Επιτόπιου Ελέγχου** στα γραφεία του Δικαιούχου και εάν κρίνεται αναγκαίο επί τόπου στο χώρο υλοποίησης του έργου, το αποτέλεσμα του οποίου θα κρίνει και την τελική έγκριση του έργου.

Κατά τον Προκαταρκτικό Επιτόπιο Έλεγχο εξετάζεται κατά πόσο πληρούνται από τον Δικαιούχο βασικές προϋποθέσεις οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων την ύπαρξη επαρκούς προσωπικού, καθηκοντολογίου, εξοπλισμού, οργανωμένου αρχείου, διαδικασία Πιστοποίησης/ Υποβολής Πληρωμών, κ.α. Ο επιτόπιος προκαταρκτικός έλεγχος στο χώρο που προτείνεται η εκτέλεση της παρέμβασης εξετάζει κατά πόσο η τοποθεσία/έκταση/χρήση του έργου συμφωνεί με τα στοιχεία που συμπεριλήφθηκαν στο Έντυπο αίτησης.

Εάν η αίτηση δεν παρουσιάσει προβλήματα κατά τη διάρκεια του ελέγχου αυτού τότε θα αποσταλεί στο Δικαιούχο η **Συμφωνία Χρηματοδότησης Έργου**. Ωστόσο, εάν κατά τον προκαταρκτικό έλεγχο διαπιστωθεί ότι υπάρχουν προβλήματα, τότε είναι δυνατόν να αποσταλεί στον Δικαιούχο επιστολή παρατηρήσεων για λήψη διορθωτικών μέτρων.

Εάν ο Δικαιούχος δεν λάβει τα απαραίτητα μέτρα μέσα σε 15 εργάσιμες ημέρες ή οι διορθωτικές του ενέργειες δεν είναι ικανοποιητικές, τότε ο Υπεύθυνος του έργου θα εισηγηθεί απόρριψη της Αίτησης και ο Υπεύθυνος του Μέτρου θα αποστείλει στον Δικαιούχο **Επιστολή Απόρριψης Έργου**. Ακολούθως, η Μονάδα Εφαρμογής θα προχωρά στην προκαταρκτική έγκριση της αμέσως επόμενης αίτησης στον κατάλογο κατάταξης με βάση τη βαθμολογία, νοουμένου ότι η αίτηση καλύπτεται από το διαθέσιμο προϋπολογισμό, και θα διενεργεί Επιτόπιο Προκαταρκτικό έλεγχο.

Σε περίπτωση που ληφθούν διορθωτικά μέτρα τα οποία η Μονάδα Εφαρμογής θεωρεί ικανοποιητικά, η Μονάδα προχωρεί στη σύνταξη της **Συμφωνίας Χρηματοδότησης Έργου**.

13.7 Απόφαση Ένταξης Έργου

Σε περίπτωση ένταξης έργου και στην περίπτωση που οι Δικαιούχοι είναι Κυβερνητικά Τμήματα, η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος σε συνεργασία με τους Δικαιούχους προβαίνει στις απαραίτητες διαδικασίες για μεταφορά των απαιτούμενων πιστώσεων για υλοποίηση του έργου από τον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, στον προϋπολογισμό του Δικαιούχου. Σε περίπτωση που οι Δικαιούχοι είναι Τοπικές Αρχές, αυτές θα πρέπει να έχουν εξασφαλίσει οι ίδιες τις απαραίτητες πιστώσεις για υλοποίηση του έργου.

Στη συνέχεια, συντάσσεται η **Συμφωνία Χρηματοδότησης Έργου** η οποία υπογράφεται από τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και τον Προϊστάμενο του Δικαιούχου. Ο Δικαιούχος θα πρέπει να υπογράψει την Επιστολή Χρηματοδότησης σε 20 ημερολογιακές μέρες και εάν δεν υπογραφεί, τότε η αίτηση θα απορρίπτεται.

Η Συμφωνία Χρηματοδότησης Έργου κοινοποιείται στη Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2014-2020, στον ΚΟΑΠ, στο Υπουργείο Οικονομικών, στο Γενικό Ελεγκτή και στο Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας.

13.8 Ανάκληση Συμφωνίας Χρηματοδότησης

Η μη τήρηση από το Δικαιούχο των υποχρεώσεων και των όρων της Συμφωνίας Χρηματοδότησης είναι δυνατό να οδηγήσει στην προσωρινή ή/και οριστική ανάκληση και διακοπή της χρηματοδότησης ή/και στην απένταξη του έργου από το ΠΑΑ 2014-2020 και ανάλογα με την περίπτωση, στην επιβολή νομικών κυρώσεων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις σχετικές Νομοθεσίες.

14 ΕΛΕΓΧΟΙ

14.1 Προκαταρκτικοί έλεγχοι

Οι Προκαταρκτικοί Έλεγχοι αποσκοπούν στη διασφάλιση της ύπαρξης κατάλληλων συνθηκών για τη σωστή και ορθολογιστική υλοποίηση των έργων και πραγματοποιούνται πριν την υπογραφή της Συμφωνίας Χρηματοδότησης Έργου ώστε να επιβεβαιωθεί ότι ο Δικαιούχος έχει λάβει ή δεσμεύεται πως θα λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επιλογή κατάλληλων Συμβασιούχων που θα ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του έργου και για την τήρηση της ισχύουσας Νομοθεσίας ιδιαίτερα σε ότι αφορά στη:

- Συμμόρφωση με τους κανόνες δημοσιότητας και τις αρχές διαφάνειας,
- Συμμόρφωση με τους Εθνικούς και Κοινοτικούς Κανονισμούς για την επιλεξιμότητα των δαπανών,
- Συμμόρφωση με τους Εθνικούς και Κοινοτικούς Κανονισμούς για την ισότητα των ευκαιριών και την προστασία του περιβάλλοντος και
- Συμμόρφωση με τις πρόνοιες του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2016 (Ν.73(Ι)/2016).

Στην κατηγορία των Προκαταρκτικών Ελέγχων ανήκουν οι Προκαταρκτικοί Τεχνικοί Έλεγχοι (Επιτόπιοι Τεχνικοί ή Ποιοτικοί Έλεγχοι των Μελετών) καθώς και οι Προκαταρκτικοί Επιτόπιοι Διοικητικοί Έλεγχοι.

14.2 Έλεγχοι κατά την Υλοποίηση των Έργων (Ενδιάμεσοι Έλεγχοι)

Η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος διενεργεί ελέγχους κατά την υλοποίηση των έργων και προτού επικυρώσει τα Τριμηνιαία Δελτία Δαπανών στο Πληροφοριακό Σύστημα του ΠΑΑ 2014-2020. Οι έλεγχοι αυτοί περιλαμβάνουν και επιτόπιους Διοικητικούς, Λογιστικούς και Τεχνικούς ελέγχους. Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Έλεγχος της Επιλεξιμότητας των δαπανών σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1303/2013, 1305/2013, 1306/2013, 807/2014, 808/2014, της Επιτροπής και τους σχετικούς Εθνικούς Κανόνες, καθώς και το εγχειρίδιο Εφαρμογής του Μέτρου
- Έλεγχος της Νομιμότητας και Κανονικότητας των Έργων που υλοποιούνται και των διαδικασιών που ακολουθούνται
- Έλεγχος της εγκυρότητας των πληροφοριών που υποβάλλονται από τους Δικαιούχους και περιλαμβάνονται στα Δελτία Δαπανών και Προόδου των Έργων
- Έλεγχος συμμόρφωσης με τους όρους που περιλαμβάνονται στη Συμφωνία Χρηματοδότησης του Έργου
- Έλεγχος συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 808/2014 της Επιτροπής που αφορά την πληροφόρηση και δημοσιότητα των έργων
- Επιτόπιο διοικητικό και λογιστικό έλεγχο
- Έλεγχος ότι τα αποδεικτικά ή/και άλλα στοιχεία που σχετίζονται με το έργο τηρούνται και τεκμηριώνονται δεόντως καταχωρημένα σε ξεχωριστό φάκελο του έργου

- Έλεγχο της τήρησης επαρκούς και αξιόπιστου λογιστικού συστήματος/μερίδας
- Επιτόπιο τεχνικό έλεγχο στο εργοτάξιο για επαλήθευση ενδιάμεσου ή τελικού πιστοποιητικού πληρωμής και τεχνική επιθεώρηση έργου με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές, τα σχέδια (αρχιτεκτονικά και κατασκευαστικά) και τους όρους της σύμβασης μεταξύ Δικαιούχου και εργολάβου.

Οι έλεγχοι γίνονται με βάση Καταλόγους Ελέγχου από την Μονάδα Εφαρμογής:

1. Κατάλογος Ελέγχου για την Επικύρωση Τριμηνιαίου Δελτίου Δαπανών από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο
2. Κατάλογος Ελέγχου για την Επικύρωση Εξαμηνιαίου Δελτίου Προόδου Έργου από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο
3. Ενδιάμεσος Τεχνικός Επιτόπιος Έλεγχος
4. Ενδιάμεσος Διοικητικός και Λογιστικός Επιτόπιος Έλεγχος

14.3 Έλεγχοι κατά την Ολοκλήρωση των Έργων

Αφού υποβληθούν από το Δικαιούχο όλες οι δαπάνες που διενεργήθηκαν για το έργο, τότε υποβάλλεται η **Δήλωση Ολοκλήρωσης Έργου** από το Δικαιούχο και η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος πραγματοποιεί, αν κρίνεται απαραίτητο, **Επιτόπιο Τεχνικό και Διοικητικό / Λογιστικό Έλεγχο** για να πιστοποιήσει την ολοκλήρωση του Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου καθώς και το λειτουργικό αποτέλεσμα του, έχοντας υπόψη την εγκεκριμένη περιγραφή του έργου και τα δεδομένα που καταχωρήθηκαν στο Πληροφοριακό Σύστημα του ΠΑΑ 2014-2020.

Η ολοκλήρωση του φυσικού αντικειμένου επιτυγχάνεται όταν διαπιστωθεί ότι το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί όπως προβλεπόταν στις συμβάσεις ή οποιοσδήποτε άλλες συμφωνίες / δεσμεύσεις για την υλοποίησή του. Νοείται ότι για να θεωρηθεί ολοκληρωμένο το φυσικό αντικείμενο, ο Δικαιούχος θα πρέπει να ικανοποιηθεί / αποδεχτεί το τελικό παραδοτέο προϊόν (φυσικό αντικείμενο) που παραδίδει ο συμβασιούχος (όπου εφαρμόζεται).

Η ολοκλήρωση του Οικονομικού Αντικειμένου του έργου επιτυγχάνεται όταν ο Δικαιούχος υποβάλει στη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο τις δαπάνες που αφορούν στην υλοποίηση του αντικειμένου της κάθε Σύμβασης και σηματοδοτείται από την πληρωμή/ εξόφληση των πιστοποιητικών τελικής πληρωμής. Η ολοκλήρωση του Οικονομικού Αντικειμένου προϋποθέτει την ολοκλήρωση του Φυσικού Αντικειμένου.

Η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος, αφού βεβαιωθεί ότι,

- τα παραδοτέα συνάδουν με τα τιμολόγια ή/και εκθέσεις Εμπειρογνομητών (όπου εφαρμόζεται),
- έχουν τηρηθεί οι όροι που τέθηκαν στη Συμφωνία Χρηματοδότησης Έργου,
- τηρήθηκε επαρκές και αξιόπιστο λογιστικό σύστημα/μερίδα και

- **τυχόν παρατυπίες που εντοπίστηκαν, αντιμετωπίστηκαν ικανοποιητικά και έχουν υιοθετηθεί οι εισηγήσεις των Ελεγκτών, εκδίδει τελικό αίτημα πληρωμής και επικυρώνει τη Δήλωση Ολοκλήρωσης Έργου στο Μηχανογραφικό Σύστημα του ΠΑΑ 2014-2020.**

Στις περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η βεβαίωση και ανάκτηση όλων των δαπανών ενός έργου, η Μονάδα Εφαρμογής θα προχωρά με το κλείσιμο του έργου ως εξής:

- Ο Υπεύθυνος έργου (Διοικητικός Λειτουργός) της Μονάδας Εφαρμογής θα ετοιμάζει σημείωμα προς τον Προϊστάμενο της Μονάδας Εφαρμογής στο οποίο θα αναφέρει τους λόγους για τους οποίους δεν είναι δυνατή η ανάκτηση όλων των δαπανών του έργου. Το σημείωμα θα καταχωρείται στο φάκελο του έργου.
- Το Τεχνικό Τμήμα της Μονάδας Εφαρμογής θα συμπληρώνει τη **Βεβαίωση Ολοκλήρωσης Φυσικού Αντικειμένου του Έργου**, η οποία θα καταχωρείται στο φάκελο του έργου.
- Το Λογιστικό Τμήμα της Μονάδας Εφαρμογής θα εκδίδει μηδενικό τελικό αίτημα πληρωμής προς τον ΚΟΑΠ με το οποίο θα σηματοδοτείται το κλείσιμο του έργου.

14.4 Εκ των Υστέρων Έλεγχοι

Εκ των υστέρων έλεγχοι διενεργούνται σε επενδυτικές ενέργειες για την επαλήθευση της τήρησης των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο άρθρο 71 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 ή αναφέρονται λεπτομερώς στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Οι όροι χορήγησης των ενισχύσεων εκτείνονται και μετά την τελική πληρωμή από τον ΚΟΑΠ, τουλάχιστον για μία **πενταετία**.

Για την εφαρμογή του Μέτρου 7, οι εκ των υστέρων έλεγχοι θα πραγματοποιούνται από τη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο του Μέτρου **σε όλα τα συγχρηματοδοτούμενα Έργα**, όπου το κάθε έργο θα ελέγχεται τουλάχιστον μία φορά από την ημερομηνία της τελικής πληρωμής.

Ο σκοπός των εκ των υστέρων ελέγχων είναι η διαπίστωση των πιο κάτω:

- Η δραστηριότητα ή η χρήση για την οποία έχει λάβει έγκριση το έργο, δεν έχει παύσει ή δεν έχει μεταστεγαστεί εκτός της περιοχής του έργου.
- Δεν άλλαξε το ιδιοκτησιακό καθεστώς ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα.
- Δεν υπήρξε ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση του έργου (κτήρια, δρόμοι, πλατείες, κλπ.) την οποία είχε κατά την ολοκλήρωση του φυσικού αντικειμένου, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους.

Για το σκοπό αυτό οι Αρμόδιες Αρχές τηρούν στη διάθεση της Επιτροπής όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα (είτε τα πρωτότυπα έγγραφα είτε αντίγραφα για τα οποία

βεβαιώνεται ότι είναι σύμφωνα με τα πρωτότυπα σε κοινώς αποδεκτά υποθέματα δεδομένων) τα σχετικά με τις δαπάνες και τους ελέγχους, που αφορούν τη συγκεκριμένη παρέμβαση, **για πέντε χρόνια, μετά τη πληρωμή από την Επιτροπή του τελικού υπολοίπου για μια παρέμβαση.** Η προθεσμία αυτή διακόπτεται σε περίπτωση δικαστικών διώξεων ή κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια όλων των προαναφερθέντων ελέγχων συμπληρώνονται **οι Κατάλογοι Ελέγχων.**

14.5 Επιτόπιοι Έλεγχοι

Με τους επιτόπιους ελέγχους επαληθεύεται ότι η δράση υλοποιήθηκε σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες που αναφέρονται λεπτομερώς στον κατάλογο επιλέξιμων δράσεων του Μέτρου καθώς και στο παρόν εγχειρίδιο και ότι πληροί όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τις δεσμεύσεις και άλλες υποχρεώσεις που συνδέονται με τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση στήριξης που μπορούν να ελεγχθούν κατά τον χρόνο διεξαγωγής της επίσκεψης.

Επαληθεύεται επίσης η ακρίβεια των δεδομένων που δηλώνονται από τον δικαιούχο σε σχέση με τα δικαιολογητικά έγγραφα που υποβλήθηκαν.

Τέλος με τους επιτόπιους ελέγχους επαληθεύεται ότι η χρήση ή η προβλεπόμενη χρήση της δράσης είναι συνεπής με τη χρήση που περιγράφεται στην αίτηση στήριξης και με τη χρήση για την οποία χορηγήθηκε η στήριξη.

Με βάση τον Κανονισμό 809/2014 οι Επιτόπιοι Έλεγχοι πρέπει να γίνονται σε ποσοστό τουλάχιστον 5% των δαπανών που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και καταβάλλονται από τον ΚΟΑΠ κάθε ημερολογιακό έτος. Οι έλεγχοι αυτοί γίνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 49 – 53, του Κανονισμού 809/2014.

Ανεξαρτήτως των πιο πάνω, στην περίπτωση του **Μέτρου 7, οι επιτόπιοι έλεγχοι θα καλύπτουν το 100% των Έργων**, κατά τους οποίους θα επαληθεύεται η πραγματοποίηση μέρους ή ολόκληρης της επένδυσης σύμφωνα με τα κριτήρια που προνοούνται από το κάθε Καθεστώς και με βάση τα εξοφλημένα τιμολόγια / αποδείξεις που υποβλήθηκαν. Οι επιτόπιοι έλεγχοι μπορεί να πραγματοποιούνται πέραν της μίας φορές σε κάθε Έργο και ο αριθμός των ελέγχων εξαρτάται από την πρόοδο υλοποίησης του κάθε Έργου και τα τυχόν προβλήματα τα οποία παρουσιάζονται.

Οι Δικαιούχοι ενημερώνονται για τη διενέργεια Επιτόπιου Ελέγχου το μέγιστο 14 μέρες πριν τη διενέργεια του ελέγχου και υπό τον όρο ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο ο στόχος του ελέγχου. Αν ο Δικαιούχος αρνηθεί ή παρεμποδίσει τη διενέργεια ελέγχου από τον ελεγκτή, τότε το έργο απεντάσσεται.

Με την υπογραφή από τον Δικαιούχο της Συμφωνίας Χρηματοδότησης του έργου ο Δικαιούχος δηλώνει και προσυπογράφει την υποχρέωση του για αποδοχή οποιουδήποτε ελέγχου (επιτόπιου ή μη) ήθελε η Αρμόδια Ελεγκτική Αρχή να διενεργήσει για επαλήθευση των δηλωθέντων πληροφοριών.

Οι ελεγκτές που πραγματοποιούν τους επιτόπιους τεχνικούς ελέγχους δεν πρέπει να έχουν λάβει μέρος στους διοικητικούς ελέγχους της ίδιας ενέργειας.

Την ευθύνη της διεξαγωγής των ελέγχων έχουν αρμόδιοι λειτουργοί της Μονάδας Εφαρμογής εντεταλμένοι για το σκοπό αυτό.

Τα αποτελέσματα των ελέγχων κατά την υλοποίηση του έργου καταγράφονται στο Πληροφοριακό Σύστημα και κοινοποιούνται στον ΚΟΑΠ. Τα στοιχεία που καταχωρούνται στο Πληροφοριακό Σύστημα σχετικά με τους ελέγχους περιλαμβάνουν την περιγραφή και τα αποτελέσματα των ελέγχων, καθώς και οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνονται σχετικά με παρατυπίες που διαπιστώθηκαν κατά τους ελέγχους.

15 ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ

Η διαδικασία για την υποβολή των αιτήσεων πληρωμής από τους Δικαιούχους (μέσω της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου) στον ΚΟΑΠ και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την επακόλουθη ροή των κεφαλαίων στον Δικαιούχο περιγράφεται πιο κάτω:

- α. **Ο Εργολάβος/Συμβασιούχος υποβάλλει στον Δικαιούχο αίτηση πληρωμής δαπανών (πιστοποιητικό πληρωμής)**, η οποία πρέπει να υποστηρίζεται από τιμολόγια ή/και οποιαδήποτε άλλα έγγραφα μέσω των οποίων η αίτηση μπορεί να υποστηριχθεί επαρκώς.
- β. Ο Δικαιούχος, αφού πραγματοποιήσει τους απαραίτητους ελέγχους για τη διασφάλιση της εγκυρότητας της αίτησης (καταλληλότητα της τεκμηρίωσης και της φυσικής εκτέλεσης του έργου), **καταβάλλει το αντίστοιχο ποσό στον Εργολάβο/Συμβασιούχο. Στην περίπτωση που ο Δικαιούχος είναι Κυβερνητικό Τμήμα**, χρεώνει στο Λογιστικό Σύστημα του Κράτους (FIMAS), το σχετικό κονδύλι δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού που δημιουργήθηκε για το συγκεκριμένο έργο. **Σε περίπτωση που ο Δικαιούχος είναι Τοπική Αρχή** καταβάλλει από δικό του λογαριασμό το αντίστοιχο ποσό στον Εργολάβο/Συμβασιούχο.
- γ. **Ο Δικαιούχος έχει την ευθύνη για τη φύλαξη όλων των πρωτότυπων δικαιολογητικών** της κάθε πληρωμής για τουλάχιστον πέντε χρόνια μετά την πληρωμή από τον ΚΟΑΠ του τελικού υπολοίπου για μια παρέμβαση.
- δ. **Ο Δικαιούχος υποβάλλει στη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο σε έντυπη μορφή και ηλεκτρονικά μέσω του Μηχανογραφικού Συστήματος το Τριμηνιαίο Δελτίο Δαπανών** όπου δηλώνονται οι πραγματοποιηθείσες επιλέξιμες δαπάνες κατά την

περίοδο αναφοράς. Τα Δελτία συνοδεύονται από αντίγραφα τιμολογίων ή άλλων εγγράφων ισότιμης αξίας.

- ε. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που ο Δικαιούχος είναι Τοπική Αρχή, με την υποβολή του πρώτου Τριμηνιαίου Δελτίου Δαπανών και ακολούθως ανά έτος, οφείλει να υποβάλλει στη Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο **πιστοποιητικό / βεβαίωση εξόφλησης των Οικονομικών του Υποχρεώσεων** προς το κράτος (Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Έφορος Φορολογίας, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, κλπ.). Αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεκπεραίωση της πληρωμής από τον ΚΟΑΠ.
- στ. **Η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος αφού διεξάγει τους απαραίτητους ελέγχους** που να διασφαλίζουν την εγκυρότητα των δαπανών, επικυρώνει τα Τριμηνιαία δελτία δαπανών στο Μηχανογραφικό Σύστημα.
- ζ. **Η Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχος ετοιμάζει Βεβαίωση Δαπανών (DAPF, C-Fields)**, η οποία υποβάλλεται στον ΚΟΑΠ.
- η. Ο ΚΟΑΠ στη βάση των Βεβαιώσεων Δαπανών που λαμβάνει από την Μονάδα Εφαρμογής / Ανάδοχο και τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργεί, **εξάγει τις αιτήσεις πληρωμής από το Σύστημα και τις διαβιβάζει στην Επιτροπή.**
- θ. **Ταυτόχρονα, ο ΚΟΑΠ καταβάλλει την Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη στον λογαριασμό του δικαιούχου** (Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό-Κεντρική Τράπεζα για τα Κυβερνητικά Τμήματα ή σε Λογαριασμό Εμπορικής Τράπεζας για τις Τοπικές Αρχές).

16 ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΙ

Στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και στους Κανονισμούς που αναφέρονται στη νομική βάση του Μέτρου, προνοούνται μειώσεις και αποκλεισμοί για περιπτώσεις που αφορούν διαφορές στην αιτούμενη και μετρούμενη από την Αρμόδια Αρχή ποσότητα, τη μη εκτέλεση υποχρεώσεων από τον αιτητή που απορρέουν από τη συμμετοχή του στο Καθεστώς και στις περιπτώσεις δόλου εκ μέρους του αιτητή.

16.1 Περιπτώσεις Επιβολής Ποινών (ισχύουν και για τους εκ των υστέρων ελέγχους)

Η επιβολή ποινής σχετίζεται καθαρά και μόνο με τις πληροφορίες οι οποίες εμπεριέχονται στην αίτηση σε σχέση με τα ευρήματα των ελέγχων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συμπλήρωση της αίτησης είναι ευθύνη του αιτητή. Σε περίπτωση επιβολής ποινών θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά ο αιτητής.

16.2 Περιπτώσεις Επιβολής Ποινών όταν παρατηρηθούν διάφορες μεταξύ του αιτούμενου και του Επιλέξιμου Ποσού Χορηγίας

Οι υποβληθείσες αιτήσεις πληρωμής εξετάζονται και καθορίζονται τα ποσά τα οποία είναι επιλέξιμα για ενίσχυση. Καθορίζονται τα εξής:

- α) το ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον δικαιούχο με βάση μόνον την αίτηση πληρωμής (ποσό αιτήματος πληρωμής).
- β) το ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον δικαιούχο αφού εξεταστεί η επιλεξιμότητα της αίτησης πληρωμής (επιλέξιμο ποσό που θα ληφθεί υπόψη για την χορηγία).

Στην περίπτωση που το ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου α) υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου β) κατά ποσοστό άνω του 10 %, εφαρμόζεται μείωση στο ποσό που καθορίζεται βάσει του σημείου β). Το ποσό της μείωσης ισούται με τη διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσών αλλά δεν υπερβαίνει την πλήρη ανάκτηση της στήριξης.

Το ποσοστό της απόκλισης υπολογίζεται ως εξής:
$$\frac{\text{ποσό σημείου α} - \text{ποσό σημείου β}}{\text{ποσό σημείου β}} * 100$$

Ωστόσο, δεν επιβάλλονται κυρώσεις εάν ο δικαιούχος είναι σε θέση να καταδείξει σε βαθμό ικανοποιητικό ότι δεν ευθύνεται για την ένταξη του μη επιλέξιμου ποσού ή εάν η Μονάδα Εφαρμογής/ ο ΚΟΑΠ κρίνει με άλλο τρόπο που τον ικανοποιεί ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν υπέχει ευθύνη.

Τέτοιες διαφορές μπορεί να προκύπτουν από διαφορές στα ποσά που υπάρχουν στα τιμολόγια που υποβάλλονται και στις εγκριθείσες δαπάνες.

16.3 Περιπτώσεις αθέτησης υποχρεώσεων που απορρέουν από την αίτηση / συμμετοχή στο Μέτρο

Σε περίπτωση που ο δικαιούχος ή τυχόν νέος διαχειριστής αθετήσει υποχρέωση που απορρέει από την αίτηση / συμμετοχή στο Καθεστώς θα πρέπει ο δικαιούχος να επιστρέψει το σύνολο του ποσού της επιδότησης που του καταβλήθηκε προσαυξημένο, κατά περίπτωση κατά τους τόκους.

Εάν διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος έχει υποβάλει ψευδή δήλωση εκ προθέσεως, η υπό εξέταση πράξη αποκλείεται από την ενίσχυση του ΕΓΤΑΑ και τα τυχόν ποσά που έχουν καταβληθεί ανακτώνται προσαυξημένα, κατά περίπτωση κατά τους τόκους. Επιπλέον, ο δικαιούχος αποκλείεται από τη λήψη ενίσχυσης στο πλαίσιο του ίδιου Καθεστώτος για το ημερολογιακό έτος της διαπίστωσης και το επόμενο.

Σε σοβαρότερες κατηγορίες, όπως π.χ. δόλος, παραποίηση κρατικών εγγράφων, ο ΚΟΑΠ θα προχωρά και στην ποινική δίωξη των αιτητών με καταγγελία στην Αστυνομία, καθώς και σε αποκλεισμό από τη λήψη ενίσχυσης στο πλαίσιο του ίδιου Καθεστώτος για μέχρι και τρία έτη.

Σε περίπτωση που ο δικαιούχος ή τυχόν νέος διαχειριστής αθετήσει τη μακροχρόνια του υποχρέωση / δέσμευση για διατήρηση των επιδοτημένων δράσεων μέσω του

Καθεστώς, για 5 χρόνια από την ημερομηνία τελικής πληρωμής που θα του γίνει από τον ΚΟΑΠ, τότε θα πρέπει ο δικαιούχος να επιστρέψει το ποσό που αναλογεί στο μέρος των δράσεων για τις οποίες δεν τηρείται η συγκεκριμένη πρόνοια, λαμβανομένου υπόψη και των ποινών που αναφέρονται πιο πάνω, προσαυξημένο, κατά περίπτωση κατά τους τόκους.

16.4 Περιπτώσεις Μη Επιβολής Ποινών

Δεν επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις:

(I) όταν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε ανωτέρα βία:

- θάνατος του δικαιούχου
- μακροχρόνια ανικανότητα του δικαιούχου προς εργασία
- σοβαρή φυσική καταστροφή που προκαλεί σημαντική ζημιά στην εκμετάλλευση
- απαλλοτρίωση του συνόλου ή σημαντικού τμήματος της εκμετάλλευσης, εφόσον δεν ήταν προβλέψιμη κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης

(II) όταν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε προφανή σφάλματα

(III) όταν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε σφάλμα της αρμόδιας αρχής ή άλλης αρχής και εφόσον το σφάλμα δεν μπορούσε να εντοπιστεί εύλογα από το πρόσωπο το οποίο αφορά η διοικητική κύρωση.

(IV) όταν το συγκεκριμένο πρόσωπο μπορεί να πείσει την αρμόδια αρχή ότι δεν ευθύνεται για τη μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις ή εάν η αρμόδια αρχή πεισθεί άλλως ότι δεν ευθύνεται το συγκεκριμένο πρόσωπο.

Η γνωστοποίηση των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και οι σχετικές αποδείξεις πρέπει να υποβάλλονται γραπτώς με την ίδια διαδικασία με την οποία υποβάλλεται η αίτηση εντός 10 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία που μπορεί ο δικαιούχος ή ο πληρεξούσιος αντιπρόσωπος του να πράξει αναλόγως.

17 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι αιτητές ενημερώνονται ότι στον ΚΟΑΠ τηρείται αρχείο Προσωπικών Δεδομένων, σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου του 2001.

Η τήρηση του αρχείου αποσκοπεί στην καλύτερη δυνατή λειτουργία του ΚΟΑΠ και των σκοπών που υπηρετεί. Σκοποί του ΚΟΑΠ είναι:

- (α) η διαχείριση των πιστώσεων του Ταμείου Πληρωμών,
- (β) η πρόληψη και πάταξη ατασθαλιών σε σχέση με τις πιστώσεις που αναφέρονται στο σημείο (α),
- (γ) η ανάκτηση ποσών που προέρχονται από τις πιστώσεις που αναφέρονται στο σημείο(α), οι οποίες απωλέστηκαν λόγω παρατυπίας ή αμέλειας.

Την ευθύνη για τη λειτουργία του αρχείου έχει ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών, Μιχαήλ Κουτσόφτα 20 (γωνία Εσπερίδων και Μιχαήλ Κουτσόφτα) 2000 Λευκωσία, τηλ.: 000357-22557777, Φαξ: 00357-22557755.

Αποδέκτες του αρχείου ή μέρους αυτού και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχει, είναι: Ανάδοχοι του ΚΟΑΠ, Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας, Όργανο Πιστοποίησης ΚΟΑΠ, Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), Όργανα και Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπουργείο Εσωτερικών και άλλοι Δημόσιοι Οργανισμοί, Τμήματα και Υπηρεσίες, στο πλαίσιο των νόμιμων αρμοδιοτήτων τους.

18 ΠΑΡΑΤΥΠΙΕΣ

Όλες οι περιπτώσεις παρατυπιών που θα εντοπίζονται, σε οποιοδήποτε σημείο κατά τη διαδικασία εφαρμογής του Μέτρου, θα πρέπει να κοινοποιούνται προς το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης & Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (Τμήμα ΑΑ & ΚΟΑ) με βάση τη διαδικασία κοινοποίησης παρατυπιών που θεσπίστηκε από την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και εγκρίθηκε από τον Επίτροπο του ΚΟΑΠ. Το Τμήμα ΑΑ & ΚΟΑ με τη σειρά του κοινοποιεί τις διαπιστωθείσες παρατυπίες στην Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης.

Ο ΚΟΑΠ κοινοποιεί στην Επιτροπή όλες τις παρατυπίες εκ μέρους των αιτητών που διαπιστώνονται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ.1848/2006 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις παρατυπίες και την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών στα πλαίσια της χρηματοδότησης της κοινής γεωργικής πολιτικής και της οργάνωσης συστήματος πληροφόρησης στον τομέα αυτό. Η έννοια της "παρατυπίας" είναι εκείνη που δίδεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΚ,

Ευρατόμ) αριθ. 2988/95, σύμφωνα με την οποία παρατυπία συνιστά κάθε παράβαση διάταξης του δικαίου της ΕΕ που προκύπτει από πράξη ή παράληψη ενός οικονομικού φορέα, με πραγματικό ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο γενικός προϋπολογισμός της ΕΕ είτε με τη μείωση ή ματαίωση εσόδων που προέρχονται από ίδιους πόρους που εισπράττονται απευθείας για λογαριασμό της ΕΕ, είτε με αδικαιολόγητη δαπάνη για τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Για κάθε παρατυπία, ο ΚΟΑΠ παρέχει προς την Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)) λεπτομερή στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1848/2006. Μεταξύ όλων των άλλων στοιχείων που προβλέπονται από τον προαναφερόμενο Κανονισμό, κοινοποιούνται επίσης προς την Επιτροπή τα προσωπικά δεδομένα των αιτητών. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι τα προσωπικά δεδομένα των αιτητών δύναται επίσης να κοινοποιηθούν στην OLAF σύμφωνα και με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1469/95 του Συμβουλίου της 22ης Ιουνίου 1995 σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν έναντι ορισμένων δικαιούχων συναλλαγών που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΕ. Η OLAF με τη σειρά της δύναται να κοινοποιήσει τα δεδομένα αυτά στις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1469/95 και το άρθρο 7 των κανόνων εφαρμογής του.

19 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΙΤΗΤΩΝ

Σε εφαρμογή των άρθρων 111 και 112 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο ΚΟΑΠ υποχρεούται να δημοσιοποιήσει στην ιστοσελίδα του (www.capo.gov.cy) συγκεκριμένα στοιχεία των δικαιούχων κονδυλίων προερχόμενων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Τα στοιχεία θα περιλαμβάνουν τηρουμένων των σχετικών προνοιών: Το ονοματεπώνυμο (για φυσικά πρόσωπα), την πλήρη εταιρική επωνυμία (για νομικά πρόσωπα), την επωνυμία της ένωσης (για ενώσεις χωρίς δική τους νομική προσωπικότητα), τον δήμο ή την κοινότητα ή το χωριό και τον ταχυδρομικό κώδικα, τα αντίστοιχα ποσά των ενισχύσεων τα οποία έχει λάβει κάθε δικαιούχος κατά το υπό εξέταση οικονομικό έτος και τη φύση και περιγραφή των χρηματοδοτούμενων μέτρων. Η δημοσιοποίηση πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλουν οι εν λόγω Ενωσιακοί Κανονισμοί. Τα δεδομένα ή στοιχεία που δημοσιοποιούνται ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις Αρμόδιες Αρχές ελέγχου και διερεύνησης της Ένωσης και των Κρατών Μελών για σκοπούς διαφύλαξης των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

20 ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Δυνητικοί Δικαιούχοι των οποίων οι προτάσεις - αιτήσεις απορρίπτονται για οποιονδήποτε λόγο, έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν ένσταση μέσα σε 30 μέρες (ημερολογιακές) από την ημερομηνία αποστολής της σχετικής επιστολής του Υπουργείου. Μετά την πάροδο αυτής της προθεσμίας, τυχόν ενστάσεις θα παραλαμβάνονται, θα σφραγίζονται σαν εκπρόθεσμες και δεν θα εξετάζονται. Οι ενστάσεις πρέπει απαραίτητα να υποβάλλονται προς το Υπουργείο Εσωτερικών.

Οι ενστάσεις αυτές θα εξετάζονται από τριμελή Επιτροπή και συγκεκριμένα δύο λειτουργούς του Υπουργείου Εσωτερικών που θα ορίζονται για το σκοπό αυτό από τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, και από ένα υπάλληλο του ΚΟΑΠ. Στην Επιτροπή Εξέτασης των Ενστάσεων δεν θα συμμετέχει κανένας λειτουργός που συμμετείχε σε οποιονδήποτε έλεγχο επί της αίτησης. Το Υπουργείο αποστέλλει επιστολή γνωστοποίησης λήψης της ένστασης προς τους αιτητές (υπάρχουν δύο τύποι επιστολών, αναλόγως με το εάν η ένσταση είναι εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη). Μετά από την ολοκλήρωση της εξέτασης κάθε ένστασης καταρτίζονται πρακτικά τα οποία κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη της Επιτροπής. Μετά από την έγκριση των πρακτικών από τα μέλη της Επιτροπής, αποστέλλονται στους αιτητές, από την Επιτροπή Ενστάσεων, προσωπικές επιστολές που αναφέρουν τις αποφάσεις της Επιτροπής για τις συγκεκριμένες αιτήσεις.

Στις περιπτώσεις ενστάσεων που αφορούν απορρίψεις λόγω μη τήρησης των τυπικών προϋποθέσεων (κριτήρια επιλεξιμότητας, προσκόμιση απαιτούμενων εγγράφων), η Επιτροπή Ενστάσεων εξετάζει ξανά μόνο το περιεχόμενο του φακέλου της αίτησης (δεν αποδέχεται πρόσθετα στοιχεία ή πληροφορίες ή την αντικατάσταση των υποβληθέντων με την αίτηση) και αφού αποφασίσει, ενημερώνει το συντομότερο τους Δικαιούχους εάν κρίνεται δικαιολογημένη ή όχι η ένσταση τους και αν ναι, την αποστέλλει στον Προϊστάμενο της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου για αξιολόγηση και βαθμολόγηση από την Ομάδα Αξιολόγησης.

Στις περιπτώσεις ενστάσεων που αφορούν απορρίψεις λόγω χαμηλής βαθμολογίας, η Επιτροπή Ενστάσεων εξετάζει τους λόγους της κάθε ένστασης, και συγκεκριμένα μόνο τα σημεία/επιχειρήματα που σχετίζονται με συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης που αναφέρονται στην ένσταση, σε σχέση μόνο με το περιεχόμενο του φακέλου της αίτησης (δεν αποδέχεται πρόσθετα στοιχεία ή την αντικατάσταση των υποβληθέντων με την αίτηση), και αν διαπιστώσει ότι έγινε οποιαδήποτε παράλειψη ή λάθος, αναβαθμολογεί την αίτηση δικαιολογώντας κάθε αλλαγή που επιφέρει στη βαθμολογία. Στη συνέχεια, παραπέμπει το σχετικό πρακτικό της απόφασης της μέσω του Προϊσταμένου της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου για επικύρωση της απόφασης της και οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται γραπτώς για το αποτέλεσμα της ένστασης τους.

Ενστάσεις που υποβάλλονται μετά από εκτέλεση πληρωμών από τον ΚΟΑΠ, λόγω αποκοπής ποσού από αίτημα πληρωμής αιτητή, θα παραλαμβάνονται και θα προωθούνται και αυτές στην Επιτροπή Ενστάσεων που έχει συσταθεί. Οι Δικαιούχοι δικαιούνται να υποβάλουν ένσταση μέχρι και τριάντα μέρες μετά την ημερομηνία που έγινε η πληρωμή από τον ΚΟΑΠ. Μετά την πάροδο αυτής της προθεσμίας, τυχόν ενστάσεις θα παραλαμβάνονται, θα σφραγίζονται σαν εκπρόθεσμες και δεν θα εξετάζονται. Και αυτές οι ενστάσεις πρέπει να υποβάλλονται με τον τρόπο που αναφέρεται πιο πάνω. Ενστάσεις που τυχόν να υποβληθούν εκ παραδρομής στα Γραφεία του ΚΟΑΠ, θα διαβιβάζονται και αυτές στο Υπουργείο για εξέταση από την Επιτροπή Ενστάσεων.

21 ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

- Οι συμμετέχοντες στο Μέτρο θα πρέπει να συνεργάζονται με τη Διαχειριστική Αρχή ή τον ΚΟΑΠ σε περίπτωση που ζητηθεί η συμπλήρωση ειδικών ερωτηματολογίων ή η παροχή επιπρόσθετης πληροφόρησης για σκοπούς συλλογής στατιστικών δεδομένων.
- Οι συμμετέχοντες στο Μέτρο θα πρέπει να γνωρίζουν ότι δεν δύναται να επιδοτηθούν για την ίδια δράση από δύο πηγές.
- Η Μονάδα Εφαρμογής διατηρεί το δικαίωμα να διενεργεί διασταυρούμενους ελέγχους για εντοπισμό περιπτώσεων δόλου με την ανάλογη επιβολή κυρώσεων. Τα όσα δηλώνονται στην αίτηση, στις μελέτες βιωσιμότητας και τα επισυναπτόμενα παραστατικά (αποδείξεις, τιμολόγια, κλπ) μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου με άλλες Υπηρεσίες.
- Οι προκηρύξεις και οι ημερομηνίες υποβολής αιτήσεων για το Μέτρο θα ανακοινώνονται στον εγχώριο τύπο. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποταθούν για περισσότερες πληροφορίες στη Μονάδα Εφαρμογής (Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων, Υπουργείο Εσωτερικών).
- Οποιαδήποτε αλλαγή ή τροποποίηση στις αιτούμενες δράσεις ή/και στα αιτούμενα ποσά δεν επιτρέπεται μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων μέχρι και την απόφαση για έγκριση ή απόρριψη της αίτησης για συμμετοχή στο Μέτρο.
- Σε περίπτωση κατά την οποία παρουσιαστεί ανάγκη για συμπλήρωση, ερμηνεία ή τροποποίηση του Μέρου, η Διαχειριστική Αρχή, κατόπιν διαβούλευσης με τη Μονάδα Εφαρμογής και τον ΚΟΑΠ και εξασφαλίζοντας τη σύμφωνη γνώμη τους για τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, δύναται να προχωρήσει στις πιο πάνω

ενέργειες με απώτερο στόχο τη διευκόλυνση της ομαλής εφαρμογής του Μέτρου και την επίλυση προβλημάτων.

- Η έναρξη της διαδικασίας διαφοροποίησης των στοιχείων ενός ενταγμένου έργου κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του, μπορεί να γίνει είτε με πρωτοβουλία του Δικαιούχου, είτε ύστερα από απαίτηση της Μονάδας Εφαρμογής / Αναδόχου. Οι τροποποιήσεις έργων πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο στις περιπτώσεις όπου αυτό είναι αδύνατο να αποφευχθεί και όπου κατά το δυνατό δε μπορούσε να προβλεφθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ

Α. Ως Αστικές Περιοχές θεωρούνται οι περιοχές που καλύπτονται από τα Τοπικά Σχέδια των πόλεων:

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

- Δήμος Λευκωσίας
- Δήμος Άγιου Δομέτιου
- Δήμος Έγκωμης
- Δήμος Στροβόλου
- Δήμος Αγλαντζιάς
- Δήμος Λακατάμειας
- Δήμος Λατσιών
- Δήμος Γερίου
- Δήμος Συνοικισμός Ανθούπολης

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

- Δήμος Λάρνακας
- Δήμος Αραδίππου
- Δήμος Λιβαδιών
- Δήμος Δρομολαξιάς-Μενεού
- Ορόκλινη (Παραλιακή Ζώνη)
- Πύλα (Παραλιακή Ζώνη)
- Μέρος κοινότητας Καλού Χωριού (σύμφωνα με τον χάρτη του Τοπικού Σχεδίου Λάρνακας)

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

- Δήμος Λεμεσού
- Δήμος Μέσα Γειτονιάς
- Δήμος Άγιου Αθανάσιου
- Δήμος Γερμασόγειας
- Δήμος Κάτω Πολεμιδιών
- Δήμος Ύψωνα
- Κοινότητα Πάνω Πολεμιδιών
- Μουτταγιάκα (Παραλιακή Ζώνη)
- Άγιος Τύχωνας (Παραλιακή Ζώνη)
- Παρεκκλησιά (Παραλιακή Ζώνη)
- Μοναγρούλλι (Παραλιακή Ζώνη)
- Μονή (Παραλιακή Ζώνη)
- Πύργος (Παραλιακή Ζώνη)
- Μέρος κοινότητας Τσερκέζων (σύμφωνα με Χάρτη του Τοπικού Σχεδίου Λεμεσού)

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

- Δήμος Παφου
- Δήμος Γεροσκήπου
- Κοινότητα Κονιών
- Κοινότητα Αγίας Μαρινούδας
- Κοινότητα Κολώνης
- Κοινότητα Αχέλειας
- Κοινότητα Χλώρακας
- Κοινότητα Λέμπας
- Κοινότητα Έμπας
- Κοινότητα Τρεμιθούσας
- Κοινότητα Μέσα Χωριού
- Κοινότητα Μεσόγης
- Κοινότητα Τάλας
- Κοινότητα Κισσόνεργας
- Μέρος Κοινότητας Τίμης (σύμφωνα με τον χάρτη του Τοπικού Σχεδίου Πάφου)
- Μέρος Κοινότητας Αγία Βαρβάρας
- Μέρος Κοινότητας Μαραθούντας
- Μέρος Κοινότητας Κοίλης
- Μέρος Δήμου Πέγειας

Β. Ως Δευτερεύουσες Αστικές Περιοχές θεωρούνται οι περιοχές που έχουν δεχθεί έντονες πιέσεις για ανάπτυξη, θεωρούνται οι περιοχές που καλύπτονται από τα Τοπικά Σχέδια:

- Παραλιμνίου
  - Πόλης Χρυσοχούς (Δήμος Πόλης Χρυσοχούς και Κοινότητες Χρυσοχούς, Μακούντας, Πελαθούσας, Καραμούλληδες)
  - Νότιας Λευκωσίας (Δήμος Ιδαίου και Κοινότητες Πέρα Χωριού-Νήσου, Αγίας Βαρβάρας, Αλάμπρας, Λυμπιών)
-

Γ. Ως Περιαστικές είναι οι περιοχές που καλύπτονται από τα Τοπικά Σχέδια:

- Αγίας Νάπας
  - Τσερίου
  - Δερύνειας
-

Δ. Ως Αγροτικές περιοχές για τις οποίες έχει εκπονηθεί Τοπικό Σχέδιο:

- Αθένου
  - Λεύκαρα
  - Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου (Κοινοτικά Συμβούλια Αυγόρου, Φρενάρους, Λιοπετρίου, Δήμος Σωτήρας, τμήμα κοινοτήτων Ξυλοφάνου, Άχνας, και Αχερίτου – σύμφωνα με τον χάρτη του Τοπικού Σχεδίου)
  - Μαραθάσα (Κοινοτικά Συμβούλια Λεμύθου, Οίκου, Καλοπαναγιώτη, Μουτουλλά, Πεδουλά, Γερακιών, Προδρόμου, Παλιόμυλου, Αγ. Δημήτριου, Καμιναριών, Τριών Ελιών, Κάμπου, Τσακκίστρας, Μυλικουρίου)
-

Ε. Ως Άλλες Αγροτικές Περιοχές θεωρούνται οι υπόλοιπες περιοχές της Κύπρου, οι οποίες ΔΕΝ καλύπτονται από τα Τοπικά Σχέδια των πόλεων.